

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Vuosikertomus 2018

Tiivistelmä kansalaisille

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU	9
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR).....	9
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	15
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	21
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	27
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	31
3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	36
4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI.....	37
5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	40
6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	42
Etelä-Suomi.....	42
Länsi-Suomi.....	43
Itä-Suomi	45
Pohjois-Suomi.....	46
Valtakunnallinen toiminta	48

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2018

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomiteassa: 5.6.2019

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmassa on viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Kaikkien hankkeiden tulee toteuttaa jotakin näistä erityistavoitteista. Ohjelmalle on asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys on 2,4 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. EU-rahoitus jakautuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoitellaan:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamispohjan laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantumista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

Tietoa rahoituksen hakemisesta saa rakennerahastotukea myöntäviltä viranomaisilta (ns. välittäviltä toimielimiltä) eli ELY-keskuksilta (RR-ELYt), maakuntien liitoilta, Business Finlandilta ja sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lisätietoa Suomen rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta www.rakennerahastot.fi. Kuluva ohjelmakauden hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>.

2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Taloudelliset tiedot

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma on edistynyt viiden ensimmäisen toimeenpanovuotensa aikana suhteellisen tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet laskettuna rahoituksen pääosasta (pl. suoritusvaraus) vaihtelevat välillä 69-81 % ja maksatusasteet vastaavasti välillä 37-42 % (taulukko 1). Julkista rahoitusta on ao. toimintalinjoilla maksettu hankkeille jo yli 904 miljoonaa euroa ja tekninen tuki mukaan lukien lähes 944 milj. euroa (kuva 1). Merkittäviä eroja ohjelman edistymisessä ei ole myöskään havaittavissa eri alueiden välillä. Maksatusten hyvästä edistymisestä kertoo sekin, että EU-jäsenvaltioiden välisessä vertailussa Suomi oli vuoden 2018 lopussa EAKR:n maksatusasteen osalta Kyproksen jälkeen toisena ja ESR:n osalta Kyproksen, Hollannin, Luxemburgin ja Saksan jälkeen viidentenä.

Rahastokohtaiset erot ovat hyvin pienet; molempien rahastojen keskimääräinen varausaste (ml. tekninen tuki) on 74 %, EAKR:n maksatusaste on 39 % ja ESR:n 40 %. Hankkeita oli vuodenvaihteeseen mennessä käynnistynyt 6 033 kpl, joista EAKR-hankkeita runsaat kaksi kolmannesta. EAKR-osarahoitteisten hankkeiden lukumäärää kasvattavat erityisesti yritystukihankkeet.

[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laaja käyttö on mahdollistanut sen, että maksatushakemukset pystytään käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määriteltyä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin. Tässä suhteessa muutos edelliseen ohjelmakauteen verrattuna on merkittävä.

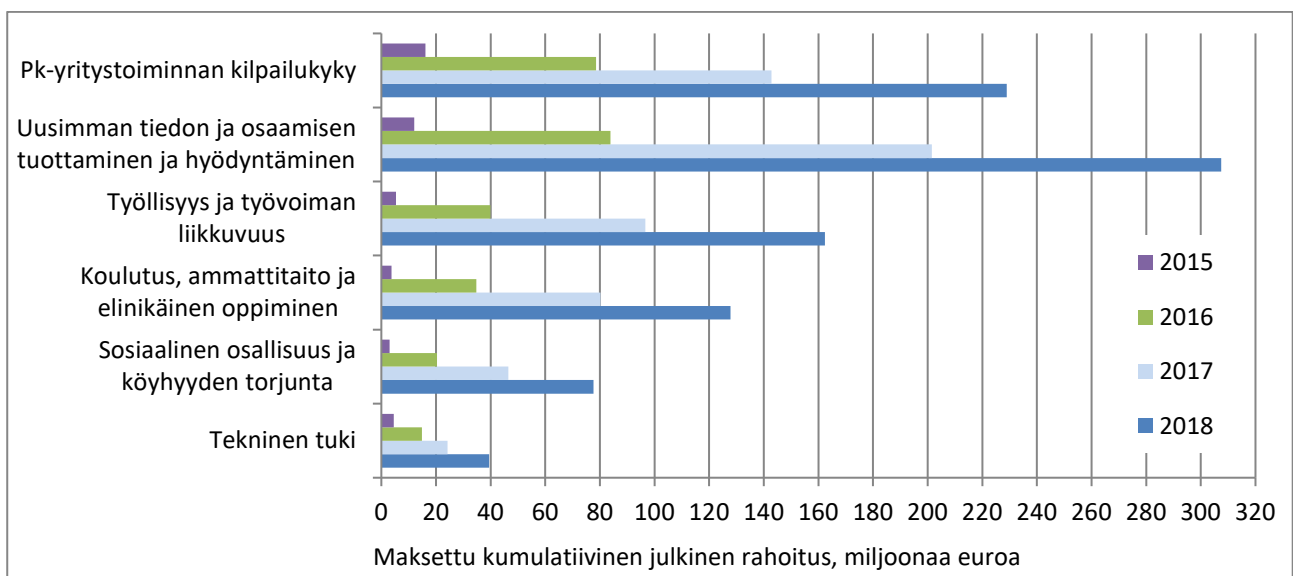
Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2018 mennessä.

Toimintalinja/Erityistavoite	Julkinen rahoitus (josta EU 50 %), tilanne 31.12.2018				Hankkeita	
	Kehys*	Varattu	(%)	Maksettu		(%)
TL1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	596 178 660	451 519 806	75,7 %	228 998 650	38,4 %	2 701
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		60 315 859		32 570 046		518
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen**		47 723 888		21 666 391		42
2.1. PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		247 707 460		134 055 541		1 761
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		95 772 599		40 706 672		380
TL2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	795 753 286	573 122 268	72,0 %	307 410 454	38,6 %	1 801
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		143 623 374		62 365 315		499
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuusien pohjalta		309 622 887		181 755 123		715
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		119 876 007		63 290 016		587
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	438 549 930	302 700 440	69,0 %	162 375 729	37,0 %	647
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		213 481 709		113 834 189		404
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		77 700 483		43 283 235		204
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenumukaisen eriytymisen lieventäminen		11 518 248		5 258 305		39
TL4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	307 918 038	249 829 072	81,1 %	127 856 810	41,5 %	566
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		149 792 002		75 401 481		308
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		100 037 070		52 455 329		258
TL5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	186 616 992	132 947 711	71,2 %	77 688 206	41,6 %	300
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		132 947 711		77 688 206		300
TL6 Tekninen tuki (EAKR)	47 208 660	37 855 755	80,2 %	18 487 838	39,2 %	15
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		37 855 755		18 487 838		15
TL7 Tekninen tuki (ESR)	30 761 292	27 867 062	90,6 %	20 954 970	68,1 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		27 867 062		20 954 970		3
Kaikki yhteensä	2 402 986 858	1 775 842 114	73,9 %	943 772 657	39,3 %	6 033
EAKR	1 439 140 606	1 062 497 829	73,8 %	554 896 942	38,6 %	4 517
ESR	963 846 252	713 344 285	74,0 %	388 875 715	40,3 %	1 516

*) Pl. Suoritusvaraus (6 %)

**) Käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa

Kuva 1: Julkisen rahoituksen kumulatiiviset maksatukset toimintalinjoittain vuoden lopussa 2015, 2016, 2017 ja 2018, milj. euroa

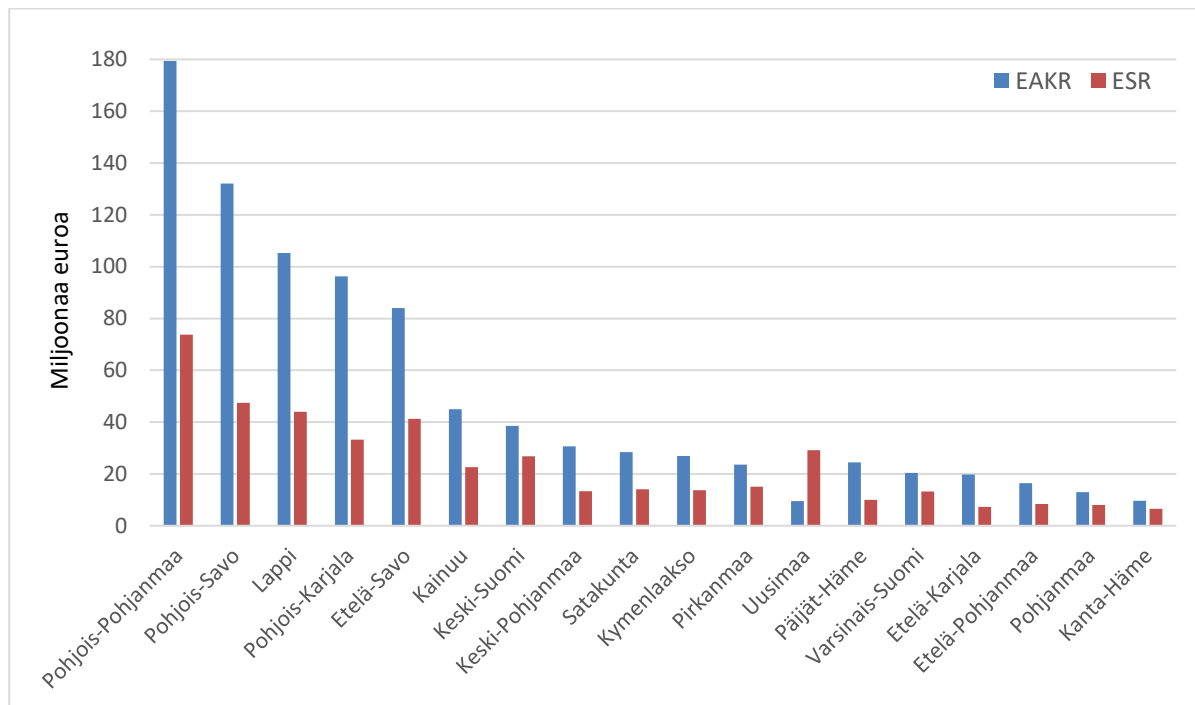

Ohjelmärahoituksen indikatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistuu Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Toteuma 31.12.2018 heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten varattu ja maksettu käytettävissä olevien kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Lapissa (taulukko 2 ja kuva 2). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu ja maksettu Kanta-Hämeessä, Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehukseen sisältyvät ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä on 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus tulee jäämään alle 10 %:n.

Taulukko 2: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehyksittäin ja rahastoittain 31.12.2018 mennessä

Rahoituskehys	EAKR (milj. euroa)			ESR (milj. euroa)			Yhteensä (milj. euroa)			
	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Osuus	Maksettu	Kpl
Pohjois-Pohjanmaa	179,4	95,0	724	73,8	39,6	160	253,2	14,3 %	134,6	884
Pohjois-Savo	132,1	56,3	417	47,4	25,7	166	179,5	10,1 %	82,0	583
Lappi	105,3	60,4	506	44,0	27,6	111	149,3	8,4 %	87,9	617
Pohjois-Karjala	96,2	46,6	316	33,3	19,3	85	129,5	7,3 %	66,0	401
Etelä-Savo	84,0	47,4	313	41,2	22,0	125	125,2	7,1 %	69,3	438
Kainuu	44,9	25,6	198	22,7	14,4	60	67,6	3,8 %	40,0	258
Keski-Suomi	38,5	19,4	261	26,8	14,4	73	65,3	3,7 %	33,8	334
Keski-Pohjanmaa	30,6	18,5	191	13,3	6,2	29	44,0	2,5 %	24,8	220
Satakunta	28,4	14,6	176	14,1	7,8	33	42,5	2,4 %	22,4	209
Kymenlaakso	27,0	16,5	131	13,7	6,5	44	40,7	2,3 %	23,0	175
Pirkanmaa	23,6	12,0	209	15,0	8,4	39	38,6	2,2 %	20,5	248
Uusimaa	9,5	5,9	24	29,2	16,6	92	38,6	2,2 %	22,5	116
Päijät-Häme	24,4	11,7	175	10,0	5,8	31	34,4	1,9 %	17,5	206
Varsinais-Suomi	20,4	8,2	172	13,2	7,6	37	33,6	1,9 %	15,7	209
Etelä-Karjala	19,8	10,5	103	7,3	4,1	27	27,1	1,5 %	14,6	130
Etelä-Pohjanmaa	16,5	9,0	121	8,4	4,2	24	24,9	1,4 %	13,3	145
Pohjanmaa	12,9	5,2	196	8,1	3,7	21	21,0	1,2 %	8,8	217
Kanta-Häme	9,6	4,4	108	6,6	3,6	20	16,2	0,9 %	8,0	128
Yli maakunnallinen	23,9	13,1	52	43,8	18,9	87	67,7	3,8 %	31,9	139
Ei-maakuntakohdennettu	135,6	74,8	124	241,3	132,4	252	376,9	21,2 %	207,1	376
Yhteensä	1 062,5	554,9	4 517	713,3	388,9	1 516	1 775,8	100,0 %	943,8	6 033
Etelä- ja Länsi-Suomi	230,5	71,4	1 191	128,4	50,3	355	358,9	20,2 %	121,7	1 546
Itä- ja Pohjois-Suomi	672,5	224,9	2 118	217,8	98,7	576	890,3	50,1 %	323,6	2 694

Kuva 2: Alueellisessa päätöksenteossa varattu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus, milj. euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2018 mennessä

Indikaattoritiedot

Vuoden 2018 loppuun mennessä rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on toteutuneiden seurantatietojen mukaan

EAKR-hankkeissa:

- Syntynyt 323 uutta yritystä (joista naisten perustamia 108 eli 33 %)
- Luotu 5 814 uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 1 765 eli 30 %)
- Luotu 478 uutta t&k&i –työpaikkaa (joista naisten osuus 153 eli 32 %)
- 535 pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan
- 417 yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 404 yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 1 891:ssä pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 369:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut
- 1 429 pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- 9 812 yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin
- 1 779 yritystä käynnistänyt t&k&i-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 1 173 yhdyskunnissa kehitettyä uutta vähähiilisyttä edistävää ratkaisua

ESR-hankkeissa:

- Osallistunut:
 - ✓ 118 827 työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 62 153 eli 52 %) ja 83 339 työssä olevaa henkilöä (joista naisia 55 154 eli 66 %)

- ✓ 44 440 alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä (joista naisia 21 859 eli 49 %), 76 737 henkilöä joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus (joista naisia 41 106 eli 54 %) ja 77 085 henkilöä, joilla on korkea-asteen koulutus (joista naisia 52 140 eli 68 %)
- ✓ 11 348 opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa (joista naisia 8 388 eli 74 %)
- ✓ 26 444 maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 14 139 eli 53 %)
- ✓ 4 497 vammaista henkilöä (joista naisia 2 246 eli 50 %)
- ✓ 2 727 asunnotonta tai asuntomarkkinoilta syrjäytyntä henkilöä (joista naisia 1 017 eli 37 %)
- 4 676 henkilöä on aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa (joista naisia 2 517 eli 54 %)
- 9 475 työttömänä ollutta on saanut työpaikan (joista naisia 4 691 eli 50 %)
- Tuettu 22 511 mikro- ja pk-yritystä

Täytäntöönpanon kuvaus

Myönteisenä jatkunut taloussuhdanne edesauttoi ohjelman vahvaa toteutumista vuoden 2018 aikana mitattiinpa sitä sitten rahoituksen kysynnällä tai indikaattoritulosten kertymisestä. Hankevalinnoissa heijastuivat maakuntaohjelmien mukaiset painotukset ja alueiden RIS3-strategiat. Hankkeita pisteytettäessä on huomioitu alue- ja hakukohtaiset tavoitteet ja sidosryhmiltä on tarvittaessa pyydetty lausuntoja. Toimialoista esillä olivat mm. ICT, metalli ja puualan innovaatiot. Mielenkiinto on kasvanut erityisesti myös sosiaali- ja terveysalaan liittyviin hankkeisiin.

Vuoden 2018 aikana järjestettiin suuralueilla pääsääntöisesti molempien rahastojen osalta kaksi hakukierrosta, toinen keväällä ja toinen syksyllä. Lisäksi toteutettiin erillinen kestävä kaupunkikehittämiseen liittyvä 6Aika-haku sekä maakuntien omia hankehakuja, kuten Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa positiiviseen rakennemuutokseen kytkeytyvään Siltasopimukseen liittyvät kohdistetut haut. Yritysten EAKR-kehittämisavustushakemuksia otetaan vastaan koko ajan. ESR:n osalta toteutettiin keväällä kansainvälisen yhteistyön hankehaku, johon oli jo edellisvuonna haettu valmisteluhankkeita.

Eri puolilla maata on toteutettu viranomaisten yhteistä laajaa ja systemaattista aktiivointityötä rakennerahasto-ohjelman täysipainoiseksi toteuttamiseksi. Rakennerahasto-ohjelman sekä muiden rahoitusvälineiden hyödyntämisestä on tiedotettu potentiaalisille hakijoille mm. infotilaisuuksien ja teemoitettujen hankesparraustilaisuuksien avulla.

Etelä-Suomessa on onnistuttu muita suuralueita paremmin saamaan työmarkkinoiden ulkopuolella olevia miehiä hanketoiminnan piiriin (erityistavoite 8.1), mutta vastaavasti nuorten työllistymistä ja koulutukseen siirtymistä kuvaavissa indikaattoreissa alue on muita hieman jäljessä. Yhtenä syynä tähän on nähty se, että työmarkkinatilanteen parantuessa monet vähemmän tukea tarvitsevat nuoret ovat päässeet elämässään eteenpäin, jolloin hankkeisiin ohjautuu yhä haasteellisempia ja moniongelmaisempia nuoria.

Itä-Suomessa monin paikoin korkealla pysyvä työttömyys yhdessä kasvavien rekrytointiongelmien kanssa pakottaa etsimään uusia ratkaisuja työn tekemisen ja työllistymisen edistämiseksi. Rahoitusta on kohdennettu myös kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien palvelujen ja työllistymisen edistämiseen. Haasteena on saavuttaa hankkeilla nuoria, joiden työllisyyskehitys on ollut muuta työllisyyskehitystä heikompaa.

Monet hankkeet toteutetaan useamman toteuttajan yhteistyönä ja ylimaakunnallisten hankkeiden määrä kasvaa koko ajan. Hankkeiden toteuttajat ovat huomanneet, että maakuntarajojen yli toimiminen tuo uudenlaisia näkökulmia asioiden ratkaisuun. Myös ESR:ssä kiinnostus yliaalueellisiin hankkeisiin on edelleen

voimakasta. Valtakunnalliset kehittämisohjelmatkin tarjoavat joustavan ja hallinnollisesti kevyemmän ratkaisun moniin aluerajat ylittäviin tarpeisiin.

EAKR-hankkeiden hakuprosessissa on eri puolilla maata näkynyt vahvasti yksittäisten hakijaorganisaatioiden suuri rooli. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen hankeideoita on paljon, kun samaan aikaan esim. Etelä-Suomessa on havaittu kuntien sekä elinkeinotoimijoiden hakemusten määrissä suhteellista vähentymistä. Yhteisenä tavoitteena on hakija- ja toteuttajajoukon laajentaminen. Alueilla on tunnistettu useita toimijoita, joiden olisi toimintakenttensä ja organisaatiomuotonsa puolesta mahdollista käyttää rakennerahastoja kehittämistoiminnassaan, mutta eivät jostain syystä näin kuitenkaan toimi. Toimijakentässä on myös tapahtunut ja tapahtumassa merkittäviä muutoksia fuusioiden ja yhtiöittämisten takia. Useat oppilaitokset ovat järjestelleet toimintaansa ja useita prosesseja on vielä käynnissä. Nämä muutokset vaikuttavat hankkeiden käytännön toimintaan sekä tuovat myös hallinnollista lisätarvetta muutospäätöksille.

Edelleen on havaittu ongelmia hankkeiden tuotosten mittaamisessa ja raportoinnissa. Esimerkiksi innovaatioalustan määritelmää tulkitaan eri tavoin. Myös jäljitysketjujen dokumentointi koetaan usein työlääksi. Yleinen huomio on, että kohderyhmää edustavien tahojen vahva mukanaolo hankkeessa ja esimerkiksi sen ohjausryhmässä lisää toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tulosten leviämistä käytännön tasolla.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui vuonna 2018 kaksi kertaa, 17.-18.5. Kuopiossa ja 14.12. Helsingissä. Seurantakomitean sihteeristö kokoontui vuonna 2018 neljästi. Ohjelman vuosikokous järjestettiin 13.12. Helsingissä.

3. TOIMINTALINJOITAINEN TARKASTELU

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjan erityistavoitteista selvästi tärkein on *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 55 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Toiseksi merkittävin, ja osuuttaan viime vuosina kasvattanut erityistavoite on vähähiilisyteen liittyvä *Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen*, johon on kohdistunut 21 % toimintalinjan rahoituksesta – tässä maakuntien väliset erot ovat kuitenkin huomattavia. Erityistavoitteen *Uuden liiketoiminnan luominen* osuus oli 13 % ja vain Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan erityistavoitteen *Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* vajaat 11 % toimintalinjan rahoituksesta.

Yritystukihakemuksia on käsitelty koko ajan ilman erityisiä hakujaksoja. Myös monet maakunnan liitot toimivat rahoittajina toimintalinjalla. ELY-keskusten rahoittamissa hankkeissa pääpaino on ollut kasvussa ja kansainvälistymisessä sekä myös mm. digitaalisuudessa ja alihankintaverkostojen kehittämisessä. Pohjois-Suomessa korostui edelleen matkailutoimiala, sen sijaan vähähiilisyttä edistävien hankkeiden osalta suuralueen kehitys on ollut aktivointitoimista huolimatta muita suuralueita hitaampaa.

Talouden noususuhdanne kasvatti yritystukien kysyntää erityisesti Itä-Suomessa, jossa yritysten tulevaisuususkon vahvistunut siten, että vuosi 2018 oli kysynnältään koko ohjelmakauden vilkkain. Etelä-Suomessa kasvua vauhditti uusi linjaus, joka mahdollisti myös kasvua tukevien kone- ja laiteinvestointien rahoittamisen. Länsi-Suomessa kysyntä vaihteli maakuntien välillä edellisvuotta selvemmin. Pohjois-Suomessa yritysten aktiivisuus kehittämisrahoituksen hakemisessa on ollut hieman vaisumpaa verrattuna ohjelmakauden alkuvuosiin. Suotuisa markkinatilanne on kenties ohjannut yrityksiä keskittymään operatiiviseen toimintaan. Vuonna 2018 myönnetyn tuen osalta on Pohjois-Suomessa kuitenkin arvioitu, että avustusten vaikuttavuuskerroin yritysten liikevaihtoon olisi 8,2, eli yhdellä tukieurolla arvioidaan syntyvän 8 euroa uutta liikevaihtoa.

Erityistavoitteessa *Uuden yritystoiminnan luominen* oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt yli 500 hanketta, joihin oli varattu julkista rahoitusta 60 miljoonaa euroa. Tuella aikaansaatuja yrityksiä oli vuoden 2018 lopussa 323. Näistä kolmannes oli naisten perustamia. Uusia työpaikkoja oli vuodenvaihteessa toteutunut yli 1 400, joista naisten osuus oli noin kolmannes.

Ainoastaan Itä- ja Pohjois-Suomessa käytettävissä olevassa erityistavoitteessa *Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt 42 hanketta, joihin oli varattu julkista rahoitusta lähes 50 miljoonaa euroa. Tuotosindikaattoriksi asetettu ”hankkeen aikaansaamat yrittäjyyttä edistävät muut investoinnit” on osoittautunut haasteelliseksi niin suunnitelmätietona kuin hankkeen päättyessä raportoitavana toteumanakin, sillä osa hankkeiden myötä käynnistyneistä investoinneista ei ehdi valmistua hankkeen toteutus- ja raportointiaikana. Helpommin mitattavissa on niiden pk-yritysten lukumäärä, joiden saavutettavuus on hankkeiden myötä parantunut. Niitä oli vuoden 2018 loppuun mennessä 369 kpl.

Erityistavoitteessa *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen* oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt lähes 1 800 hanketta eli 39 % kaikista EAKR-hankkeista. Julkista rahoitusta erityistavoitteeseen on varattu 278 miljoonaa euroa. Uusia työpaikkoja oli vuodenvaihteeseen mennessä syntynyt yli 3 600 kpl joista naisten osuus oli lähes kolmannes. Vuonna 2018 yritysten toteuttamissa hankkeissa keskeisiä teemoja ovat olleet mm. kansainvälistyminen ja vientivalmiuksien kehittäminen.

Erityistavoitteessa *Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen* toteutumisen oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt lähes 400 hanketta ja siihen oli varattu julkista rahoitusta 96 miljoonaa euroa. Uusia työpaikkoja oli vuodenvaihteeseen mennessä syntynyt 745, joista naisten osuus oli vain viidennes. Vähähiilisyttä edistävien hankkeiden osuus on ohjelmakauden edetessä tasaisesti noussut ja asiaa on

osaltaan edistetty hallintoviranomaisen toimesta laaditulla hankehakijoille ja viranomaisille suunnatulla tukimateriaalilla <http://www.rakennerahastot.fi/vahahiilisyyys#>

Kaiken kaikkiaan toimintalinjalla on edelleen tunnistettu haasteita indikaattoritulosten kirjaamisessa. Monissa maakunnan liittojen rahoittamissa hankkeissa toimenpiteet keskittyvät usein osaamisen lisäämiseen ja uuden tiedon tuotantoon eri osaamiskeskittymien ympärillä, eivätkä nämä tulokset aina ole suoraan käännettävissä uusiksi työpaikoiksi. Hankkeiden kautta on pyritty esimerkiksi vaikuttamaan rakennemuutokseen uusia elinkeinoja kasvattamalla, mutta suhteellisen pienillä hankevaroilla ei suuria muutoksia ole mahdollista saada aikaan. Lisäksi erityisesti tutkimushankkeiden kohdalla muutokset näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä, eivätkä siten välttämättä ehdi realisoitua yksittäisen hankkeen elinkaaren aikana.

Lopullinen indikaattoritoteuma saadaan viimeisen raportoinnin yhteydessä. Vaikka hanke antaisi yritykselle valmiudet uusien tuotteiden tuomiseen markkinoille tai uusien henkilöiden rekrytoimiseen, niin yritykselle otollinen aika tehdä näin ei välttämättä tule hankkeen kuluessa, vaan puoli vuotta tai vuosi hankkeen päättymisen jälkeen, jolloin tuotos jää raportoimatta. Tähän seikkaan kiinnitetään huomiota myös ohjelma-arvioinnin loppuraportissa, jossa esitetään aluetason jälkiseurannan kehittämistä ohjaamaan myös tulevia hankevalintoja. Arvioitsijat ehdottavat myös uusien, kasvun mahdollistamiseen liittyviä hankkeiden suorita tuloksia paremmin mittaavien indikaattoreiden kehittämistä.

Toimintalinjan pääpaino on ollut pienten ja keskisuurten yritysten käynnistämistä, kasvua ja kehittämistä edistävillä hankkeilla, joissa tavoitteena on yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyyn parantaminen sekä yritystoiminnan uusiutuminen. Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä on lisääntynyt tekoälyn ja alustatalouden hyödyntäminen. Esim. Länsi-Suomessa jo yli puolet yrityksille myönnetystä rahoituksesta kohdistui v. 2018 muihin toimenpiteisiin kuin investointeihin ja on arvioitu, että rahoitettujen hankkeiden liikevaihdon kasvutavoitteesta jopa 70 % tulisi viennin kasvusta. Pohjois-Suomessa vastaava arvio on 44 %.

Maakuntauudistuksen valmisteluun sidotut resurssit ja heikentynyt kuntatalous ovat vähentäneet myös kuntien elinkeinohankkeiden kysyntää. Uuden elinkeinotoiminnan luominen ei ole muodostunut niin keskeiseksi sisällöksi yrityshankkeissa kuin alun perin ennakoitiin, vaan rahoituksella on kehitetty ennen kaikkea olemassa olevien yritysten liiketoimintaa. Uusien yritysten perustantaan on olemassa myös starttirahan kaltaisia kansallisia instrumentteja.

Komission vuosittain julkaisemista maakohtaisista suosituksista (CSR) rakennerahasto-ohjelman EAKR-toimenpiteillä voidaan vaikuttaa vain osaan. EAKR:n pääpaino on ollut yritystoiminnan edistämiseksi ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukemisessa. Uuden liiketoiminnan luomiseen oli vuoden 2018 loppuun mennessä kohdistettu ohjelmasta 60 miljoona euroa (julkinen rahoitus) ja yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen 248 milj. euroa. Kaiken kaikkiaan voidaan siten arvioida n. 72 % EAKR-rahoituksesta kohdistetun suoraan maakohtaisiin suosituksiin liittyviin hankkeisiin.

Hanke-esimerkkejä:

Grüne Woche Saimaa

Mikkelin kehitysytö Miksei Oy

Hankkeessa valmennetaan Saimaan alueen elintarvike- ja matkailuyrityksiä kontaktoitumaan kansainvälisillä markkinoilla. Valmennuksessa keskitytään etenkin toimimiseen Saksan markkinoilla ja näkyvyyden parantamiseen.

Tavoitteena on muodostaa yritysten ja kehittäjäorganisaatioiden verkostoja, jotka aktiivisesti toimivat yritysten kehittämisen eteen. Yritykset verkostuvat niin kotimassa kuin kansainvälisestikin, mikä edistää niiden kauppaa ja mahdollistaa entistä paremmat toimintaedellytykset Euroopan markkinoilla. Hankkeessa yritykset ovat osallistuneet tammikuussa 2019 Berliinissä pidettäville maailman suurimmille elintarvikealan messuille sekä vierailleet yrityksissä.

Toteutusaika: 1.6.2018-31.3.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 138 892

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74411>

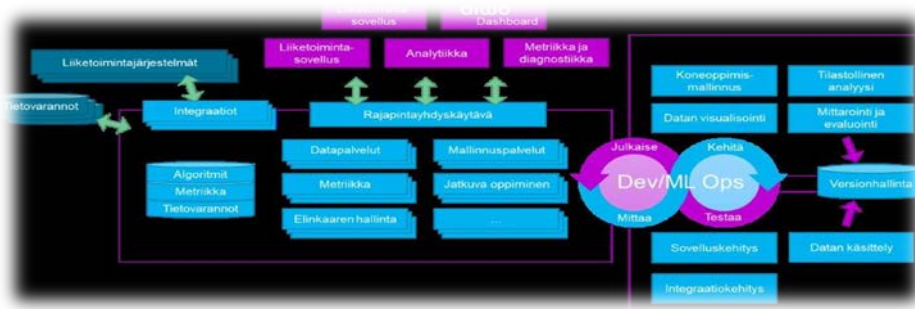
<https://mikseimikkeli.fi/hankkeet-komponentti/grne-woche-saimaa>

<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ruoka/artikkeli-1.364661>

Aiwo Digital Oy:n koneoppimisen palvelualusta

Aiwo Digital Oy

Koneoppiminen on yksi tekoälyn osa-alueista. Siinä kehitetään itsenäisesti oppivia algoritmeja. Koneoppimisen vahvuuksia ovat muun muassa laajojen datamassojen käsittely ja yhteyksien löytäminen muuttujien väliltä sekä tiedon prosessoinnin ja mukautumisen sujuvuus. Aiwo Digital kehittää koneoppimiseen palvelualustaratkaisun, jossa hyödynnettäviksi tulevat valmiit tekoälyalustat (IBM, Microsoft, Google ja Amazon). Näiden päälle Aiwo kehittää omia ohjelmistopalveluita koneoppimiseen. Aiwon kehittämä palvelualusta mahdollistaa tekoälyn hyödyntämisen ja integroinnin osana asiakkaan liiketoimintaa, joka luo merkittävää kilpailuetua.

Toteutusaika: 22.10.2018-1.5.2020
 Julkinen rahoitus yhteensä: 197 670

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74430>
<https://aiwo.ai/>

Matkailuviennin kasvuhanke - Attractive Oulu Region 2020

Humanpolis Oy sekä osatoteuttajina Syötteen Matkailuyhdistys ry, Oulun Matkailu Oy, Kalajoki matkailuyhdistys ry, Liminka ja Oulun kaupunki / BusinessOulu liikelaitos

Hankkeen ydintavoitteena on nostaa Oulun seutu Suomen edelläkävijäksi koulutus- ja asiantuntijavierailukohteena Aasian markkinoilla ja vahvistaa kuvaa Oulun seudusta arktisia elämyksiä tarjoavana, helposti saavutettavana matkailualueena.

Hankkeen toimenpiteisiin kuuluu yhteismarkkinointi hankkeen kohdealueilla matkanjärjestäjien kanssa yhteistyössä, matkanjärjestäjävierailut alueelle, markkinointiaineistot ja markkinointi kohdemarkkinoilla esimerkiksi messujen muodossa. Hankkeen kohdealueille ostetaan markkina-asiantuntijoiden työpanosta. Lisäksi

toimijoille hankitaan tietoa kansainvälisen myynnin kanavista ja markkinatietoutta kohdealueista. Oulun seudun houkuttelevuuden kasvattamiseksi ja seutukohteiden tunnettuuden parantamiseksi toteutetaan suoria kuluttajakampanjoita Ruotsissa, Norjassa ja Venäjällä. Hankkeen toimenpiteiden on tarkoitus lisätä Oulun seudun tunnettavuutta laadukkaita palveluja ja kohteita tarjoavana kehittyvänä matkailualueena.

Julkinen rahoitus yhteensä: 2 296 927
 Toteutusaika: 1.6.2018-31.12.2020

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74265>
https://www.rokuageopark.fi/application/files/2415/3737/6825/Yleisesittely_Matkailuviennin_Kasvuhanke_UUSIN.pdf

Lapin mikroyritysten kasvuverkosto

Lapin Yliopisto sekä osatoteuttajina Kemin Digipolis Oy, Lapin ammattikorkeakoulu Oy ja Oulun yliopisto

Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on kehittää Lappiin yhteinen kokeiluperusteinen kasvuverkosto mikroyrityksille sekä tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimijoille. Tämä täydentää ja tukee olemassa olevia mikroyritysten yrityspalveluita. Toiminta on käynnistetty aluksi Rovaniemen ja Kemi-Tornion seutukunnissa.

Toiminta-alueen mikroyrityksistä koostuvat kasvu- ja vientikokeiluryhmät (30+30) suunnittelevat ja vaikuttavat pilottiseutukuntien TKK-toimintaan. Yritysräjapinnan käytäntöjä uudistetaan siten, että niissä huomioidaan alueen yritysten erityispiirteet paremmin. Toimenpiteinä hankkeissa ovat lisäksi nopeat kokeilut liittyen mikroyritysten kaupallistamiseen ja kasvun edistämiseen. Uusia menetelmiä kokeillaan verkoston luomissa kasvu- ja vientikokeiluryhmissä. Hankkeessa tavoitteena on toteuttaa

myös vientikokeiluja kustannustehokkaasti ja levittää hankkeen hyviä käytäntöjä muualle Lappiin.

Toteutusaika: 1.11.2017-31.10.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 488 096

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73506>

<https://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Yhteiskuntatieteiden-tiedekunta/Tutkimus/Projektit/Lapin-mikroyritysten-kasvuverkosto>

<https://www.microentre.fi/yritysrhytmat/lappi/>

Hankekokonaisuus: Digitaalisesti luotava vauvakirja-pilotointi ja Dollydust kansainvälistymisvalmistelu

Digitaalisesti luotava vauvakirja –pilotointi

Dollydust Oy

Digitaalisesti luotava vauvakirja-pilotoinnissa ensisijaisena tavoitteena on pilottivalmistelun kautta käynnistää Dollydust Oy:n toiminta. Hankkeessa tullaan valmistelevaan digitaalista alustaa, validoimaan tuotesuunnitelmia ja kaupallisia prosesseja sekä tuottamaan MVP (minimum viable product) -tasoinen tuote, jolla on mahdollista valmistella liiketoiminnan käynnistämistä ja päästä pilotoimaan markkinoilla.

Toteutusaika: 20.2.2017- 31.12.2017

Julkinen rahoitus yhteensä: 26 200

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72659>

<https://dollydust.com/>

Dollydust kansainvälistymisvalmistelu

Dollydust Oy

Dollydust kansainvälistymishankkeen ensisijaisena tavoitteena on valmistella Dollydust Oy:n kansainvälistymistoimenpiteitä. Toimenpitein on tarkoitus selvittää etenkin USA:n markkina-aluetta, joka on priorisoitu tärkeimmäksi markkina-alueeksi ja valmistelemaan markkinalanseeraustoimenpiteitä, joihin sisältyy markkinointitoimenpiteitä, paino- ja logistiikkakumppaniselvitykset ja yhteistyökumppaneiden hakeminen. Lopputuloksena hankkeessa Dollydust Oy on luonut selkeän markkinoillemenomallin ja toimenpidesuunnitelman USA:ssa tehtävää kaupallista lanseerausta varten.

Toteutusaika: 28.9.2017-30.6.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 19 000

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73234>

<https://dollydust.com/>

3D Formtech kansainvälistymishanke

3 D Formtech Oy

Hankkeen tavoitteena on saada 3 D Formtechin digitaaliset ja tuotannolliset palvelut vastaamaan kansainvälistä toimintaa. Tuotantokoneilla muovin kapasiteettia lisätään, jotta suurempia sarjoja voidaan tuottaa järkevään toimitusaikaan. Tämä myös edellyttää jälkikäsittelylaitteistojen automatisointia, jotta suurempien kappalemäärien käsittely ei vie liikaa aikaa. Tavoitteena hankkeessa myös aloittaa metallin 3D-tulostus hankkimalla laitteistoja siihen. Hankkeen myötä pyritään saamaan metalliprosessit/ tuotantolaitteistot vastaamaan markkinoita. Hankkeen aikana myös osallistutaan ulkomaisiin messuihin ja tehdään markkinointikartoituksia muihin maihin.

Toteutusaika: 28.1.2018-30.6.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 301 900

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73610>

<https://3dformtech.fi/>

TEKNO2015

Kokkolanseudun Kehitys Oy

Hankkeen aikana 100 yritykselle laaditaan teknologian kehittämissuunnitelma. Tavoitteena hankkeessa on vahvistaa TKI-toimintaa, nostaa jalostusastetta, tuotteistaa sekä vahvistaa verkostoja klustereiksi. Lisäksi tavoitteena on yritysten ICT-käytön lisääminen, kansainvälisyys, kunnossapidon ja turvallisuuden parantaminen sekä mahdollisesti uuden liiketoiminnan aikaansaaminen ja kehittäminen. Haastattelujen ja palvelukorttimallin avulla

yrityksiä autetaan tunnistamaan teknologiset kehittämistarpeet, osallistumaan prosessien ja laadun kehittämiseen sekä tehostamaan valmistusprosesseja.

Toteutusaika: 1.11.2015-30.9.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 355 001

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71117>

<https://www.kosek.fi/kosek/kosekin-hallinnoimat-hankkeet/tekno2015-hanke/>

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjan 2 merkittävimpään erityistavoitteeseen *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta* on viiden ohjelmavuoden aikana kohdistunut 54 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Erityistavoitteen *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* osuus on 25 %. Erityistavoitteen *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen* osuus on n. viidennes.

Toimintalinjan hankkeet ovat keskittyneet maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden tukemiseen. *Etelä-Suomessa* on korostunut vahvan tutkimustaustan kytkeminen yritysyhteistyöhön, mikä on lisännyt hankkeiden tavoitteellisuutta. Fokusoidut painotukset ovat tosin kaventaneet hakijajoukkoa. Hyvästä työllisyystilanteesta hyötynessä *Länsi-Suomessa* on yritysten tarpeista lähtevä kehittämistyö ja yritysyhteistyön lisääntyminen näkynyt myös vuoden aikana selvästi parantuneissa indikaattorituloksissa. *Itä-Suomessa* on vahvistettu osaamisen, infrastruktuurin ja niihin pohjautuvien yrityslähtöisten palvelujen kehittämistä, jotta alueen valmiudet teknologian muutoksille paranisivat. Esim. Pohjois-Savossa on rahoitettu digitalisaatiota ja yritystoimintaa tukevia keskuksia. *Pohjois-Suomessa* on vuoden 2018 aikana painotettu hakukierroksilla vähähiilisyttä sekä energia- ja materiaalitehokkuutta maakuntien omien

älykkään erikoistumisen painopisteiden rinnalla. Kokonaan uusista avauksista voi mainita Kainuun vertikaaliviljelyn kehittämistyön sekä Keski-Pohjanmaalle rakentuneen kemiallisten saostusilmiöiden tutkimus- ja kehittämissympäristön.

Erityistavoitteessa *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt n. 500 hanketta joihin oli varattu julkista rahoitusta 144 milj. euroa. Tämä on 25 % koko toimintalinjan rahoituksesta. Erityistavoitteelle asetettuihin tuotosindikaattoreihin liittyy omat haasteensa, esimerkiksi yrityksissä säästetyn energian määrä vaihtelee voimakkaasti suunnitelma- ja toteumatiedoissa.

Erityistavoitteessa *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta* oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt 715 hanketta joihin oli varattu julkista rahoitusta 310 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin on osallistunut yli 5 600 yritystä, uusia innovaatioalustoja oli vuoden 2018 loppuun mennessä syntynyt lähes 800 kpl, ja innovaatioalustoissa kehitettyjä ja pilotoituja tuotteita ja palveluita oli vuodenvaihteessa lähes 2 100 kpl. T&k&i –työpaikkoja oli vuodenvaihteeseen mennessä syntynyt lähes 500 kpl.

Erityistavoitteessa *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen* oli vuoden 2018 loppuun mennessä käynnistynyt lähes 600 hanketta joihin oli varattu julkista rahoitusta 120 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 loppuun mennessä jo yli 800 yritystä oli kehittänyt joko itselleen tai markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen.

Toimintalinja 2:n hakijajoukko on ollut tällä ohjelmakaudella kapeampi johtuen aiempaa fokusoidummista ohjelman painotuksista ja myös kuntarahoituksen niukkuudesta, mikä heijastuu muun muassa yhdistysten mahdollisuuksiin saada tarvittavaa omarahoitusta kasaan. Toimintalinjan rahoitusta on kohdennettu maakuntien määrittelemille älykkään erikoistumisen strategioiden mukaisille kärkitoimialoille niin, että valitut hankkeet tukevat paitsi indikaattoreita, myös vahvasti maakuntien omia maakuntastrategioita.

Etelä-Suomessa on ollut vahva painotus kiertotaloudessa, biotaloudessa ja cleantechissa - sekä uusiutuvassa energiassa että energiatehokkuudessa. Toimintalinjan 2 hankkeille on ominaista, että vahva tutkimustausta kytkeytyy yritysysteistyöhön. Monet hanketoteuttajat ovat tutkimus- ja koulutusorganisaatioita ja kohderyhmänä hankkeissa ovat vahvasti yritykset. Maakuntien tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden osaaminen on lisääntynyt hankkeiden kautta.

Länsi-Suomessa on havaittu, että pitkäaikaista vaikuttavuutta tuottavia hankkeita yhdistää usein kaksi piirrettä. Ensinnäkin toteuttajaorganisaatio on suunnitteluvaiheesta lähtien sitoutunut toiminnan jatkamiseen ja huomionnut tämän esimerkiksi henkilöresursseissa hankkeen päättymisen jälkeen; hanketta toteuttavan henkilöstön jatkaminen toteuttajaorganisaation palveluksessa vahvistaa toiminnan kiinnittymistä organisaation rakenteisiin ja toimintamalleihin. Toiseksi yritysten vahva mukanaolo hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa ennakoit tulosten leviämistä, toimenpiteiden vaikuttavuutta ja syntyneen yhteistyöverkoston toiminnan jatkumista.

Itä-Suomen maakunnissa laaditaan vuosittain maakuntaohjelman seuranta, jossa tarkastellaan rahoituksen kohdentumista painopistealoihin ja erityisesti älykkään erikoistumisen kärkiin. Merkittävä osuus kärkiin kohdistuvista rahoituksesta on osoitettu toimintalinja 2:lla tki-ympäristöjen kehittämiseen. Pohjois-Savossa selvästi eniten on rahoitettu kone- ja energiateknologian innovaatiotoimintaa ja -keskittymiä, Pohjois-Karjalassa puolestaan biotalouden toimintoja.

Pohjois-Suomessa maakunnan liittojen rahoittamissa kehittämishankkeissa on saatu yritykset hyvin mukaan kartuttaen hankkeiden yksityistä rahoitusosuutta, minkä kautta hankkeet on saatu kytkeytymään entistä

tiivimmin elinkeinoelämään ja ohjelman toteutus on ollut aiempaa konkreettisemmin tulosperusteista ja yrityselämälähtöistä. Rahoituksella on pystytty merkittävästi edistämään digitalisaatiota (esim. tuotannon-ohjausjärjestelmät, tuotannon automatisointi ja robotiikka) ja uusien ja uusiutuvien alojen koulutusinfrastruktuuria ja sitä kautta osaamista yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa. Koko Itä- ja Pohjois-Suomen alueen yhteistyö kansainvälisessä toiminnassa on lisääntynyt.

Keski-Suomessa syksyllä 2018 teetetyssä selvityksessä todettiin mm, että EAKR-hankkeiden laajemmat vaikutukset ja lisäarvo syntyvät merkittävimmin kuntatasolla ja maakunnallisesti ja ne perustuvat hyvin paljon muuhunkin kuin rakennerahasto-ohjelman indikaattoreilla mitattavissa oleviin asioihin. Tähän kiinnitetään huomiota myös koko ohjelma-arvioinnin loppuraportissa, jossa painotetaan tarvetta nykyistä paremmin mitata t&k-yhteistyön ja –infrastruktuurin laadun ja kehityksen vaikutuksia sijaintialueellaan. Arvioitsijat korostavat myös oppi- ja tutkimuslaitosten hankkeissa tutkimusinfrastruktuuriin liittyvien investointien rinnalla esim. digitaalisuuteen ja organisaatioiden osaamis- ja johtamisjärjestelmiin liittyvän aineettoman arvonnun merkitystä.

Komission vuosittain julkaisemista maakohtaisista suosituksista (CSR) rakennerahasto-ohjelman EAKR-toimenpiteillä voidaan vaikuttaa vain osaan. EAKR:n pääpaino on ollut yritystoiminnan edistämässä ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukemisessa. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittämiseen oli vuoden 2018 loppuun mennessä kohdistettu ohjelmasta 310 miljoonaa euroa sekä yritysten innovaatiotoiminnan vahvistamiseen 120 miljoonaa euroa. Kaiken kaikkiaan voidaan siten arvioida n. 72 % EAKR-rahoituksesta kohdistetun suoraan maakohtaisiin suosituksiin liittyviin hankkeisiin.

Hanke-esimerkkejä:

Suomalaisen talviosaamisen kehittäminen - tuotteistuksesta vientiin

Lahden seutu - Lahti Region Oy sekä osatoteuttajana Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy

Talvikaupunkien verkosto on uusi toimintamalli, jolla tavoitellaan yli maakuntarajojen uutta osaamista. Tavoitteena on kehittää talviosaamisesta kiinnostuneille Kiinan ja Etelä-Korean markkinoille asiakkaiden tarpeisiin vastaavia tuotteita integroimalla eri toimijoiden osaamista. Hankkeessa keskitytään lisäksi viennin edistämiseen: Hyvinvointi-, liikunta- ja urheiluteknologiaan, talviurheilu- ja talvitapahtumaosaamisen vientiin ja liikuntaan liittyviin tuotteisiin.

Hankkeen toimenpiteinä ovat mukana olevien yritysten ja tahojen erilaiset tuotekehityksen toiminnot, kuten uudet palvelukokonaisuudet ja tuotteet sekä uuden teknologian kehittäminen ja hyödyntäminen. Lisäksi alueelle järjestetään erityisosaamisesta kiinnostuneiden kiinalaisten vierailuja. Hankkeen tuloksena Lahden seudulle on syntynyt uutta liiketoimintaa, ylimaakunnallinen yhteistyön malli on toimiva, matkailullinen vetovoima ja matkailutulo ovat kasvaneet sekä suomalainen talvimielikuva on vahvistunut uudella tavalla.

*Toteutusaika: 1.5.2017-30.4.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 640 000*

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73079>

<https://visitlahti.fi/ajankohtaista-2/suomalaisen-talviosaamisen-kehittaminen-tuotteistuksesta-vientiin-2>

http://www.businessheinola.fi/application/files/1815/0711/2519/Yrittajien_aamukahvit_presentaatio_2709_compressed.pdf

Tulevaisuuden kestävä autoilu Vaasan seudulla

Vaasan yliopisto sekä osatoteuttajana Oy Merinova Ab

Hankkeen tavoitteena on edistää ympäristön ja terveyden näkökulmasta kestävää autoilua Vaasan seudulla selvittämällä, millaisia toimenpiteitä, toimintamalleja ja viestintää tarvitaan, jotta yrityksillä, kunnilla ja kuluttajilla olisi mahdollisuus ottaa käyttöön biokaasu-, bioetanol- tai sähköautoja tai siirtyä hyödyntämään yhteiskäyttökonsepteja autoilussa.

Tuloksena hankkeessa syntyy konkreettisia, suoraan Vaasan seudulle sovellettavissa olevaa tietoa ja toimintamalleja siihen, miten eri toimijat voivat edistää kestävää autoilua alueella. Hankkeessa luodaan toimintasuunnitelma sekä tutkimukseen ja kehitykseen liittyvä tiekartta, jossa määritellään Vaasan seudulla tehtävät toimenpiteet kestävä autoilun edistämiseksi. Hankkeessa tavoitellaan myös nopeita kokeiluja sekä niihin liittyviä verkostoja ja kokemuksia, joita voidaan hyödyntää myös jatkossa hankkeen loputtua.

Toteutusaika: 1.12.2017-30.4.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 82 301

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73675>

https://www.univaasa.fi/fi/research/projects/tulevaisuuden_kestava_autoilu_vaasan_seudulla/

<https://www.obotnia.fi/rahoitus/hankerekisteri/tulevaisuuden-kestava-autoilu-vaasan-seudulla>

Mikroanalyysointilaitteen hankinta kaivannaisalan ja materiaalitieteen tutkimuksen

Oulun Yliopisto

Hankkeen tavoitteena on hankkia Oulun yliopiston Mikroskopian ja nanoteknologian (MNT-keskus) uusi mikroanalyysointilaitteisto (EPMA). Hankkeen aikana on tarkoitus kehittää materiaalitieteellisten sekä geologisten näytteiden mikroanalyyseissä tarvittavaa osaamista yliopiston tutkimusryhmien ja yrityselämän tarpeisiin. EPMA-laitteiston ympärille rakentuva analyysointitoiminta palvelee monipuolisesti yritysten t&k&i- toimintaa etenkin metallurgisen teollisuuden ja kaivannaisalan osalta.

Toteutusaika: 1.1.2018-30.9.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 82 024

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73721>
<https://www.oulu.fi/mnt/>

Metsäkoneopetuksen automatisoitu opiskeluympäristö

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

Tavoitteena hankkeessa on rakentaa ja kehittää Pohjois-Karjalan ammattiopisto Riveria Valtimon koulutusyksikölle metsätraktorikäytön simulaatioharjoitusalue. Koulutusympäristöjä testataan ja pilotoidaan ammatillisen koulutuksen kuljettajaopiskelijoiden parissa sekä ammatissa toimivien kuljettajien jatkokoulutuksessa. Hankkeen toimenpiteinä muun muassa suunnitellaan metsäkoneita varten harjoittelukenttä ja maastoharjoittelurata sekä kehitetään valvonta- ja analysointiohjelmisto työskentelyn analysoimiseksi ja kehittämiseksi.

Uuden valvomotornin myötä opettajien mahdollisuudet valvoa työskentelyä ja turvallisuutta ovat parantuneet. Lisäksi opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä uuteen oppimisympäristöön. Hankkeen tuloksena kuljettajakoulutuksen opetus tehostuu, syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia esimerkiksi ICT-yrityksille ja korjuuyritysten kilpailukyky paranee.

Toteutusaika: 1.8.2016-31.7.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 747 000

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72063>
<https://www.riveria.fi/>
https://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue/etusivu/-/asset_publisher/ObSmSwaBYt5b/content/metsakoneopetuksen-automatisoitu-opiskeluymparisto-valmistui-eakr-rahoituksella/maximized

KierRe - Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa

Navitas Kehitys Oy sekä osatoteuttajina ProAgria Pohjois-Savo ry, Iisalmen kaupunki ja Kuopion kaupunki

Tavoitteena hankkeessa on aloittaa resurssiviisaustyö Pohjois-Savon kaupungeissa Kuopio, Iisalmi ja Varkaus sekä laajentaa hanketta 8/2018 Siilinjärvelle ja Joroisiin. Taustalla hankkeessa on kansainvälinen ja valtakunnallinen ilmastopolitiikka sekä tavoitteet vähentää kasvihuonepäästöjä. Tarkoituksena on myötävaikuttaa paikallisten energialähteiden käytön lisäämiseen, uusiutuvan energian osuuden kasvattamiseen, materiaalitehokkuuden lisäämiseen ja ilmastoystävällisen päätöksenteon juurruttamiseen osana kuntastrategioita.

Hankkeen tuloksena Kuopion, Varkauden ja Iisalmen kaupungeissa on ymmärretty resurssiviisaustyön keskeinen rooli matkalla vähähiilisempään yhteiskuntaan. Kaupungeissa on käynnistetty resurssiviisauteen kytkeytyviä kokeiluja ja työ vähähiilisyyden eteen jatkuu sekä kunnissa että maakunnan tasolla.

Toteutusaika: 1.10.2016-30.9.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 1 601 713

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72273>

Hankkeen kotisivut: <http://www.kierre.info/>

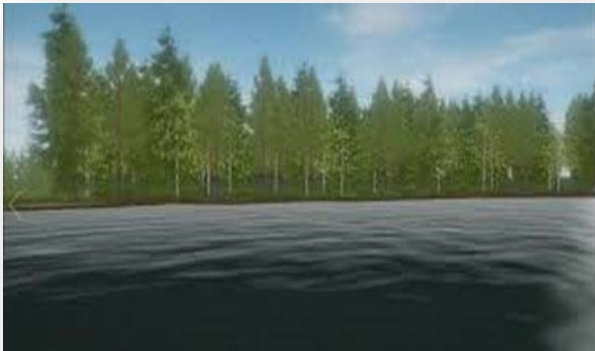
<https://www.versuslehti.fi/kriittinen-tila/kierke-hanke-edistaa-resurssiviisautta-ja-kiertotaloutta-pohjois-savossa/>

https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/10_resurssiviisaus_kiertotalous_kuopiossa_minna_kuuluvainen_kuopion_kaupunki.pdf

Virtuaalimetsä 2.0

Lapin ammattikorkeakoulu Oy sekä osatoteuttajina Arbonaut Oy, Tapio Oy ja Karelia ammattikorkeakoulu Oy

Virtuaalimetsä on uudentyypinen innovaatioalusta, jossa mahdollistuu metsävaratiedon visualisointi sekä metsätietojärjestelmän ja paikkatietojärjestelmän yhdistäminen. Hankkeen tavoitteena on Virtuaalimetsän kehittäminen edelleen sekä mahdollistaa Virtuaalimetsä-sovelluksen laajempi käyttöönotto metsäelinkeinoon tarpeisiin palvelemaan metsätalouden suunnittelua sekä alueellisen ja kansallisen tason puunhankintaa.

Hankkeen tuloksena on muun muassa lisätty Virtuaalimetsän automatisaatiota, lisätty puuston entistä tarkempaa sijoittelua virtuaalisessa ympäristössä, testattu Virtuaalimetsän käyttöä metsäpalveluyrityksissä ja julkisen sektorin osallistavassa maankäytön suunnittelussa. Lisäksi on laaja-alaisesti tarkasteltu visualisoidun metsävaratiedon käyttökohteita ja lisäarvoa metsäelinkeinoon päätöksenteossa.

Toteutusaika: 1.6.2018-30.9.2020
Julkinen rahoitus yhteensä: 477 133

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73945>

<https://www.lapinamk.fi/fi/Yrityksille-ja-yhteisoille/Lapin-AMKin-hankkeet?RepoProject=52153>

https://www.pikes.fi/documents/89838/0/4_Korhonen_Lapin+AMK.pdf/68eb6b19-249e-416d-7ce5-6b9719df92f3

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinja jakaantuu kolmeen erityistavoitteeseen: *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asetassa olevien työllistymisen edistäminen* (johon on käytetty 71 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta), *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* (25 % rahoituksesta) sekä *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* (4 % rahoituksesta).

Erylistavoitteessa *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asetassa olevien työllistymisen edistäminen* ei alle 30-vuotiaiden työllistymiselle asetettuun tavoitteeseen (30 %) ole toistaiseksi päästy toteuman ollessa nyt 18 %. Hankkeisiin ohjautuu koko ajan runsaampaa tukea tarvitsevia nuoria, joiden mahdollisuudet työllistyä hankkeen aikana ovat rajalliset. *Sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen ja köyhyyden torjuntaan* tähtäävän toimintalinjan vähäiset resurssit heijastuvat myös tämän erityistavoitteen toteutukseen. Henkilöt, jotka tarvitsevat pitkäkestoista tukea ja sosiaalisen osallisuuden tukemista, ohjautuvat tämän erityistavoitteen hankkeisiin vaikeivat heidän mahdollisuutensa pärjätä avoimilla työmarkkinoilla ole vielä riittävän hyvät. Myös toimet, joissa on mukana työelämän ulkopuolella olevia heikossa työmarkkina-asetassa olevia nuoria, ovat osoittautuneet haastaviksi, koska kohderyhmän nuorien sitouttaminen toimintaan on osoittautunut erittäin vaikeaksi. On huomattava, että vaikka nuoret eivät olekaan työllistyneet indikaattoreiden valossa riittävästi, nuoria on kuitenkin ohjattu koulutukseen, valmennukseen ja muihin työllistymisen ja osaamisen kehittämisen kannalta keskeisiin toimenpiteisiin. Työllistyminen tulee näiden henkilöiden kohdalla todennäköisesti näkymään vasta pidemmän ajan kuluttua. Erylistavoitteen toimenpiteillä on myös vahvistettu eri puolella Suomea toteutettavien Ohjaamojen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Työttömiä ja työelämän ulkopuolella olevia yli 54-vuotiaita on vuoden 2018 loppuun mennessä aloittanut vain 51 % ohjelmakaudelle asetetusta tavoitteesta (8 600), mutta toisaalta tästä kohderyhmästä on työllistynyt 28 %, mikä on odotettua enemmän. On todennäköistä, että työllistymisprosentti ei enää nykyisestä nouse. Rekrytointiprosessit ovat pitkiä, etenkin akateemisilla aloilla. Yksittäisissä tapauksissa asiakas on voinut päästä mukaan rekrytointiprosessiin mutta työllistymisen tulos saadaan vasta kuukauden parin päästä prosessin käynnistymisestä. Tulosindikaattorin tulokseen saatetaan päästä mutta tietoja ei enää saada raportoiduksi hankkeen tulokseksi.

Hankkeissa on puututtu kohtaanto-ongelmiin parantamalla eri sektoreiden yhteistyötä ja etsimällä yksilöllisiä työllistymispolkuja. Hankkeilla on tehostettu TE-palveluiden asiakasohjausta hankkeisiin. TE-palveluiden rooli ESR:ssä on kuitenkin pienentynyt ja vaikeutunut tietojärjestelmiin suunniteltujen toteutusaikojen muutosten vuoksi. Vuoden 2018 alussa astui voimaan laki työttömyysturvan aktiivimallista. Osallistuminen ESR-hankkeissa toteutettaviin toimiin ei tuolloin täyttänyt aktiivisuusehtoa, mikä vähensi asiakkaiden halukkuutta osallistua hankkeisiin ja hankkeiden sisältöjä ja kohderyhmiä osittain tarkistettiin.

Erylistavoitteessa *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* rahoittajat ovat hankeneuvotteluissa kiinnittäneet huomiota siihen, että onnistuakseen hankkeet eivät saa olla liian tutkimuspainotteisia vaan niiden tulee nimenomaan tukea yritysten toimintaa konkreettisesti. Samassa yhteydessä on kuitenkin huomattu, että yritysten tarvitsema palvelu on monimutkaistunut. Lyhyille massakoulutuksille/tuotteille ei niinkään ole kysyntää, vaan hankkeissa on noussut esiin tarve tarjota räätälöidymiä paketteja. Yritykset ovat monesti eri tilanteissa ja yhteisiä toimenpiteitä ei aina pidetä itselle tehokkaimpina kehittämisen keinoina. Tämä näkyy siinä, etteivät kaikki hankkeet ole pystyneet ottamaan mukaan täysin tavoiteltuja määriä yrityksiä. Parantunut taloudellinen tilanne on myös johtanut siihen, että yrityksistä on entistä vaikeampaa irrottaa työntekijöitä koulutuksiin. Hankkeilla on mm. edistetty yli 54-vuotiaiden työntekijöiden työssäjaksamista ja työurien pidentämistä. Yrittäjien kilpailu- ja innovaatiokykyä on vahvistettu ja työntekijöiden sekä työnantajien muutostilanteisiin reflektointia on parannettu. Työhyvinvoinnin voidaan katsoa kasvaneen useimmissa osallistuneissa organisaatioissa, vaikka tavoitteeseen onkin vielä matkaa. Useita hankkeita on yhä käynnissä ja tulokset tulevat tarkentumaan.

Organisaatioiden tarve parantaa kilpailukykyään sekä kasvattaa tuottavuuttaan toteutuu nykyisin automaation ja robotiikan lisääntymisen kautta. Tämä näkyy henkilöstössä mm. epävarmuutena, työpaikan menettämisen pelkona ja oman osaamisen riittämättömyytenä ja sitä myötä työhyvinvoinnin heikkenemisenä. Useassa toimintalinjan hankkeessa taustalla on konkreettinen tarve työhyvinvoinnin kehittämiseen digitalisoitumisen/automatisoitumisen lisääntymisen myötä. Maaseutualueilla toimiviin yrityksiin on tietyillä alueilla panostettu. Maatalouden talousongelmat ovat heijastuneet maatilayritysten kykyyn uusiutua ja kasvaa.

Erytystavoitteessa *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* on toteutettu hankkeita erikseen työelämän ulkopuolella oleville ja työttömille miehille sekä yrittäjinä toimiville naisille. Miehille asetetusta osallistujatavoitteesta (1 300) ollaan merkittävästi jäljessä (21 %) kun taas yrittäjinä toimivien naisten tavoite (380) on jo ylitetty (124 %). Hakupainotuksissa on nostettu esiin erityisesti syrjäytymisuhanalaiset miehet; työelämän ulkopuolella olevien ja työttömien miesten määrä onkin kasvanut. Valtakunnallisia hankehakuja lukuun ottamatta hakemuksia on tullut koko maassa niukasti, mutta kuitenkin niin, että kehittämistoimia on saatu kohdistettua myös miehiin ja isiin työelämässä. Alkukaudesta rahoitettiin enemmän naisyrittäjyyttä tukevia hankkeita. Hankkeiden tavoitteena on myös tuottaa sellaisia tasa-arvoa edistäviä tuotteita, jotka voidaan validoida – tällaisia tuotteita onkin kehitetty. Hankehakemukset on pyrittykin kirjoittamaan siten, että niistä syntyy konkreettisia tuotteita.

Aktiivimalli tuli voimaan vuoden 2018 alussa, mutta hankkeissa toteutettavia toimenpiteitä ei voinut hyödyntää aktiivisuuden osoituksena. Tämä vähensi asiakkaiden halukkuutta osallistua toimintaan ja hankkeiden sisältöjä ja kohderyhmiä tarkistettiin.

Vuonna 2018 toimintalinjan rahoituksessa erityispiirteenä näkyivät ESR:n kansainvälisen yhteistyön toisen koordinoitun haun valmistelu.

Komission Suomelle antamat maakohtaiset suositukset ovat keskittyneet työllisyyden edistämiseen tähtääviin toimiin, joilla pyritään myös työllisyysasteen nostamiseen. Etenkin toimintalinjan 3 toimet ovat tukeneet tämän suosituksen toteuttamista. Toimia on suunnattu niin nuorille kuin ikääntyvillekin ja niin työttömille kuin työssä olevillekin näiden työkyvyn ylläpitämiseksi ja osaamisen sekä yrittäjyyden edistämiseksi.

Hanke-esimerkkejä:

MATTI-Miesten matka töihin

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy sekä osatoteuttajana Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Miehillä sosiaalisen syrjäytymisen riski on naisia suurempi. Syrjäytyneistä kaksi kolmasosaa on nuoria miehiä. Hankkeessa vastataan tähän haasteeseen luomalla 16-29-vuotiaille työpajatoimintaan osallistuville miehille voimavaraistavia ohjauksmalleja miesten subjektiivisuuden tukemiseksi ja omien voimavarojen tunnistamiseksi. Tällä tavoin vahvistetaan miesten mahdollisuuksia toimia yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä, päästä työ- ja opiskelupaikkaan kiinni sekä edistetään tasa-arvoa sukupuolten välillä. Hankkeessa toteutetaan Elämänkulku-pajoja, joissa vahvistetaan miesten osallisuutta ja voimavaroja. Pajoissa esille tulleiden tarpeiden pohjalta luodaan miesten kanssa työpajojen käyttöön ohjausmalli.

Hankkeessa tuotetaan käyttäjälähtöisesti muotoiltuja sukupuolisensitiivisiä ohjausmalleja, joita sovelletaan työttömien nuorten miesten parissa työpajoilla. Hankkeen kautta saadaan kokemustietoa uudenlaisista, käyttäjälähtöisistä toimintamalleista nuorten miesten voimavarojen ja toimijuuden vahvistamiseksi. Ohjausmalleja voidaan hyödyntää laajemmin muun muassa kasvatus-, nuoriso-, sosiaali- ja terveystyössä.

Toteutusaika: 1.9.2016-31.12.2018
Julkinen rahoitus yhteensä: 381 710

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20747>

<https://www.metropolia.fi/tutkimus-kehittaminen-ja-innovaatiot/hankkeet/matti-miesten-matkat-tyohon/>

SoteNavi - pienten ja keskisuurten yritysten ja järjestöjen valmennushanke

Turun ammattikorkeakoulu oy sekä osatoteuttajina Opintokeskus Sivis, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy ja Tampereen ammattikorkeakoulu

Sote-palvelujärjestelmä uudistuu etenkin digitalisaation ja sen sovellusten myötä. Koko ajan tiukentuvat tehokkuusvaatimukset aiheuttavat kuormitusta henkilöstölle. Hankkeen tärkeimpänä tavoitteena on lisätä sote-alan henkilöstön työtyytyväisyyttä ja tuottavuutta lisäämällä osaamista ja yhteistyötä hyvinvointiteknologiayritysten sekä markkinointi- ja viestintäyritysten kanssa. Hankkeessa tarkoituksena on monipuolinen osaamisen kehittäminen yrityksissä ja järjestöissä liittyen muun muassa tuottavuuteen, työhyvinvointiin, muutosjohtamiseen, digitalisaatioon, henkilöstön osallisuuteen ja asiakaslähtöiseen palvelumuotoiluun. Tarkoituksena on rakentaa niin alueellisia kuin valtakunnallisiakin verkostoja mentorointia apuna käyttäen. Parhaita käytänteitä ja toimintamalleja liittyen tuottavuuden ja työhyvinvoinnin lisäämiseksi suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhdessä.

Hankkeen toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kartoittaminen hankkeen organisaatioissa, valmennusten järjestäminen alueellisesti työpajoina, valtakunnalliset teemapäivät ja mentorointiohjelman toteuttaminen organisaatioiden tarpeiden perusteella.

Toteutusaika: 1.3.2017-28.2.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 364 292

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20870>

Hankkeen kotisivut: <https://sotenavigaattori.fi/>

BAANA - verkostomainen rekrytointimalli maahanmuuttajien työllistymiseen

Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy sekä osatoteuttajana Citywork Turku Oy

BAANA-hanke on syyskuussa 2016 käynnistynyt kolmivuotinen ESR- projekti, jonka tavoitteena on purkaa työllistymisen esteitä ja luoda erityisesti maahanmuuttajille konkreettisia väyliä työelämään ja yrittäjyyteen. Hankkeessa perustetaan Turun keskustaan rekrytointipiste, jossa yhden luukun periaatteella neuvotaan, koulutetaan ja tarjotaan työpaikkoja. Heti käynnistyttyään Baana on alkanut rakentaa verkostoa, jossa ovat mukana kaikki maahanmuuttajien työllistymiseen sidoksissa olevat tahot Turun seudulla. Tähän mennessä hankkeeseen osallistuneista 161 henkilöä on saanut töitä.

Yrityksille hankkeessa toteutetaan kymmenen perehdytyskoulutusta, yleisempiä koulutuksia maahanmuuttajatyöohjauksen palkkaamiseen sekä perehdytyspaketti maahanmuuttajien työllistämiseen. Baanan toimintamallia on tarkoitus jatkaa hankkeen jälkeen, joten toimintaa kehitetään liiketaloudellisesti kestäväksi verkostomaiseksi rekrytointimalliksi, jota jalkautetaan osatoteuttajien toimipisteissä eri puolilla maata.

Toteutusaika: 1.9.2016-31.8.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 486 446

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20759>
<https://www.humak.fi/hankkeet/baana-verkostomainen-rekrytointimalli-maahanmuuttajien-tyollistymiseen/>

PAIKKO-verkko

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

Päätavoite hankkeessa on PAIKKO-vertaiskonsulttiverkoston rakentaminen. Hankkeessa tavoitteena on lisätä oppilaitosten ja työvalmennuksen välistä yhteistyötä tutkintojen suorittamisen ja osaamisen tunnistamisen osalta. Tarkoituksena on kehittää ohjauskäytänteitä, joilla järjestötoiminnassa, työelämäjaksoilla tai työpajavalmennuksessa todennettu osaaminen voidaan hyödyntää ammatillista tutkintoa suoritettaessa. Hankkeessa tavoitellaan työllistämisen ja työvalmennuspalvelujen tuloksellisuutta. Lisäksi kehitetään tuoreita toimintatapoja osaamistodistusten käyttämiseen maahanmuuttajatyössä.

Toiminnassa keskeistä on PAIKKO-työkalujen käytettävyyden parantaminen, yhteistyöverkoston toimintatapojen luominen, henkilöstön kouluttaminen ja yhteistyön rakentaminen eri toimijoiden välille. Hankkeessa kehitetään uusia mittareita ja dokumentointimallia, joiden avulla osaamistodistuskäytännön vaikutuksia arvioidaan.

Toteutusaika: 1.9.2016-31.12.2018
Julkinen rahoitus yhteensä: 255 837

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20796>
<https://www.kyt.fi/hankeportfolio/paikkoverkko/>

Osaajat osaa 2020

Business Joensuu Oy

Hankkeen myötä tavoitellaan parempaa tuottavuutta Pohjois-Karjalan yrityksissä prosesseja, johtamista ja laatuja järjestelmiä parantamalla. Yritykset osallistuvat niille räätälöityihin koulutuksiin, joiden avulla ne voivat parantaa johtamistaan ja prosessejaan. Tuotantoa pyritään tehostamaan LEAN-oppien mukaisesti ja tämän käyttöön ottamiseksi järjestetään yrityksissä valmennuksia. Lisäksi toimenpiteinä hankkeessa ovat toimitusjohtajille suunnatut johtamisen kehittämiseen tähtäävät kurssit ja vertaiskehittäminen. Saksaan tehdyllä benchmarking-matkalla yritykset perehtyivät digitalisaatioratkaisuihin. Varsinaisena kohderyhmänä hankkeessa ovat pohjoiskarjalaiset pk-yritykset. Kohdeyritysten tarpeita on kartoitettu ennen varsinaisen hankkeen alkua.

Hanke on saanut hyvää palautetta, sillä hankkeen aikana on syntynyt runsaasti uusia kehittämiskelpoisia ideoita ja siinä on havainnollistettu onnistuneesti arjen haasteita ja kehitystarpeita yritystoiminnassa.

Toteutusaika: 1.5.2018-30.4.2020
Julkinen rahoitus yhteensä: 352 020

<https://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue/etusivu/>
[/asset_publisher/KPj944LdO2KA/content/osaajat-osaa-2020-hanke-kehittaa-yritysten-tuottavuutta-ja-johtamista/maximized](https://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue/etusivu/asset_publisher/KPj944LdO2KA/content/osaajat-osaa-2020-hanke-kehittaa-yritysten-tuottavuutta-ja-johtamista/maximized)
<https://www.businessjoensuu.fi/>

Hyvinvointia arktiseen liikenteeseen (HALI)

Lapin yliopisto

Hankkeen tavoitteena on vaikuttaa kuljetusalan työhyvinvointiin. Hankkeessa pyritään vastaamaan myönteisesti työn kuormittavuuteen ja ammattikuljettajien itsensä johtamisen taitoihin. Organisaatiossa pyritään vaikuttamaan joustavaan työkuulttuuriin. Hankkeen toimilla osaltaan edistetään liikenneturvallisuutta.

Toimenpiteinä hankkeessa ovat muun muassa käynnistysseminaarit, joissa tavoitteena on tunnistaa työhyvinvoinnin lähtötaso yksilöllisesti ja organisaatiokohtaisesti. Lähtötason määrittämisen jälkeen yrityksen johto ja ammattikuljettajat saavat tietoa eri vaihtoehdoista ja käyttöönottavat tarpeisiinsa soveltuvat työhyvinvoinnin mittaamista tukevat apuvälineet ja itsensä johtamisen strategiat. Ratkaisuja

testataan ja dokumentoidaan ammattikuljettajien työssä. Tulosseminaarissa käydään läpi testattujen menettelytapojen hyödyllisyyttä. Parhaat toimintamallit kirjataan ammattikuljettajien yksilöllisiin suunnitelmiin ja yritysten työhyvinvointisuunnitelmiin. Tuloksia hyödynnetään kokoamalla opas hyvistä käytänteistä, levittämällä opasta kuljetusalalla, vaikuttamalla kuljetusalaa koskevaan päätöksentekoon sekä osallistumaan ammatitapahtumiin.

Toteutusaika: 1.9.2018-31.12.2020

Julkinen rahoitus yhteensä: 258 596

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21416>

<https://www.ulapland.fi/FI/Yksikot/Yhteiskuntatieteiden-tiedekunta/Tutkimus/Projektit/Hyvinvointia-arktiseen-liikenteeseen>

Hankekokonaisuus: TOPI-työelämään ohjaavat palvelut

TOPI -työelämään ohjaavat palvelut

Kuopion kaupunki

Hankkeen tavoitteena on luoda henkilöille, joiden työttömyys on vaarassa pitkittyä räätälöityjä työllistymis- ja kouluttautumismahdollisuuksia. Hankkeessa toimitaan asiakkaan yksilöllisten ura- ja työllistymissuunnitelmien pohjalta tukien työhönvalmennuksen ja aktivointimallin edellyttämää toimintaa. Hankkeessa vahvistetaan ja monipuolistetaan eri sektoreiden työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Tavoitteena on lisätä myös oppilaitosyhteistyötä työnhakija-asiakkaiden ja kuntien työllisyystoimijoiden kanssa.

Toteutusaika: 1.1.2016-31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 853 087

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20620>

TOPI -työelämään ohjaavat palvelut, Rinnakkaishanke

KEHA-keskus

Rinnakkaishankkeessa rahoitetaan TOPI -työelämään ohjaavat palvelut -hankkeen työvoimapolitiittiset toimet. Palkkatukea annetaan pääasiassa Kuopion alueen 30-59 vuotiaiden työllistämiseen, jotka ovat työhön motivoituneita ja työkykyisiä ja joiden työttömyys on pitkittynyt.

Toteutusaika: 1.2.2016-30.6.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 150 000

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20621>

<http://www.ely-keskus.fi/>
https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7829362/TOPI+Yritt%C3%A4j%C3%A4esite+186x105_CMYK_vr2_conv.pdf/51a5ce42-7f32-4db8-b0b2-bed4adba4ab4

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjassa toteutetaan kahta erityistavoitetta: *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* (johon on kohdistunut 60 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta) sekä *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* (40 % rahoituksesta).

Toimintalinjalla on pyritty tavoittamaan alemman tai ylemmän perusasteen suorittaneita henkilöitä, missä onkin onnistuttu tavoitteiden mukaisesti toteuman ollessa 21 127 kun tavoitteeksi on asetettu 28 200 henkilöä. Lisäksi hankkeissa on mukana opinto-ohjaajia, uraneuvoja ja muita asiantuntijoita, jotka osallistuvat esim. rakenteiden kehittämiseen ja toimintojen juurruttamiseen. Näitä hankkeita ei kuitenkaan ole ollut riittävästi, jotta koko ohjelmakaudelle asetettu tavoite (21 000 osallistujaa) tultaisiin näillä näkymin saavuttamaan toteuman ollessa nyt 54 %. Koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheita tukevia palveluita ja toimintatapoja on hankkeissa tehostettu ja siirtymävaihe on nopea. Etenkin toisen asteen

oppilaitoksissa ns. opiskelijapudokkaiden määrä on kasvanut jonkin verran viime vuosina. Kyseessä ovat opiskelijat, jotka ovat vielä oppilaitoksen kirjoilla mutta eivät ole suorittaneet opintoja. Kohderyhmässä on myös opiskelijoita, joilla on päihdeongelmia, oppimisvaikeuksia sekä muita elämänhallinnan ongelmia. Tällä kohderyhmällä on suuri riski syrjäytyä. Toimintalinjan hankkeissa on tuettu joustavien ja yksilöllisten opinto- ja tutkintopolkujen mahdollistamista, mikä on edesauttanut etenkin näitä syrjäytymisvaarassa olevia nuoria.

Tavoitteeksi asetettu alle 25-vuotiaiden osallistujien koulutukseen siirtyminen ei ole toteutunut odotetulla tavalla, sillä koulutukseen on siirtynyt 20 % osallistujista tavoitteen ollessa 50 %. Yhtenä syynä tähän on se, että monet hankkeet kohdistuvat jo koulutuksessa oleviin nuoriin, joiden koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyä, tutkinnon suorittamisen tukemista ja siirtymiä koulutuksesta koulutukseen tai työelämään edistetään. Lisäksi nuoria ohjautuu enemmän *Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus* –toimintalinjan ja *Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta* –toimintalinjan. Työttömät ovat pääosin ohjautuneet erityistavoitteen *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asetussa olevien työllistymisen edistäminen* hankkeisiin, joissa yhtenä luontevana polkuna on myös koulutukseen siirtyminen silloin, kun edellytykset ja/tai osaaminen ei vielä riitä työmarkkinoille. Hankkeisiin ohjautuu yhä haastavampia nuoria, joiden eteneminen koulutukseen tai opintojen jatkaminen hankkeen aikana ei ole aina todennäköistä. Lisäksi joidenkin hankkeiden toimenpiteet ovat olleet sen verran lyhytkestoisia, ettei niillä ole tähän indikaattoriin ollut vaikutusta osallistujan hankkeessa oloaikana. Vuonna 2018 on valittu rahoitettavaksi yhä enemmän hankkeita, joissa opiskelijat ovat mukana pilotoimassa erilaisia palveluita ja osallistujiksi on saatu kiitettävästi mukaan nuoria, joilta puuttuu toisen asteen koulutus.

Erityistavoitteessa annetun koulutuksen osuvuutta arvioidessaan eivät osallistujat ole antaneet niin hyviä pisteitä, kuin oletettiin. Asetettuun tavoitteeseen on vastattu useilla koulutusten sisältöjä kehittäville hankkeilla. Myös Luovaa osaamista –hankekokonaisuus tuottaa tuloksia tähän indikaattoriin. Tulokset ovat lupaavia, vaikka tehtävää onkin vielä jäljellä.

Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen kehittäminen vaatii edelleen terävöittämistä. Liian usein hankehakijat eivät huomioi riittävästi tulevaisuusorientaatiota tai hyödynnä alueellista ennakoitintietoa hanketta suunnitellessaan. Hankehakemuksissa kasvu- ja rakennemuutosalat eivät aina näyttäyty vahvasti vaan painotus on osallistujien osaamisen ja sopeutumiskyvyn lisäämistä muuttuviin osaamistarpeisiin sekä uusien koulutusmallien pilotoinnissa

Toimintalinjan tilanne vaihtelee maakunnittain. Osassa maakuntia toiminta on aktiivista, mutta joissain maakunnissa koulutuksen uudistamista ja resursseja syöneet leikkaukset ovat vähentäneet hankemääriä.

Erityistavoitteessa *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* on käynnistyneissä uusissa hankkeissa keskitytty pääosin koulutuksesta työelämään siirtymiin sekä toisen asteen ammatillisten opintojen keskeyttämisen ehkäisyyn. Oppimisvaikeuksista kärsivien nuorten tulevaisuuden työelämätaitoja on parannettu vertaisryhmätoiminnan avulla vahvistaen näin heidän mahdollisuuksiaan päästä työmarkkinoille. Lisäksi on kehitetty opintojen tunnustamiseen liittyviä rakenteita. Vuoden kuluessa 2. asteen reformin mukanaan tuomat haasteet ovat vähentyneet. Hankkeissa on myös parannettu innovaatiovalmiuksia ja tuettu erikoistumista tulevaisuuden erikoisoaamistarpeisiin. Hankkeissa on panostettu mm. yrittäjyysinnostuksen lisäämiseen oppilaitoksissa, vaihtoehtoisten opintopolkujen tukemiseen sekä opintojen mahdollistamiseen harvan asutuksen alueella.

Erityistavoitteessa *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* on hankkeissa lisätty koulutuksen ja työelämän verkostoitumista ja vuorovaikutusta. Hankkeet kohdentuvat maakunnittain toisistaan poikkeaville toimialoille. Koulutusta on kehitetty sekä matkailualan, teollisuuden, rakennusalan, kiertotalouden että sosiaalialan tarpeisiin. Myös valtakunnallinen toiminta on kohdistunut monialaisesti ja yhtenä kantavana teemana on ollut teknologian tarjoamat uudet mahdollisuudet yhdistettyinä sote- ja taidesektoreihin. Hakemuksissa näkyvät vahvasti tulevaisuuden kasvualat. Digitaalisuuden tuomia mahdollisuuksia edistävät hankkeet vetävät edelleen hyvin osallistujia. Hankkeissa on mm. luotu koulutus- ja yhteistyömalleja robotiikan soveltamisesta eri toimialoille ja harrastustoimintana pidetyn pelialan (ml. e-urheilu) osaamisen hyödyntämiseen.

Joissain hakemuksissa yhtenä vaikeutena on sen erottaminen, mikä on hakijan normaalia toimintaa ja mikä varsinaista kehittämistä.

Toimintalinja tukee osaltaan komission maakohtaisia suosituksia työllistyvyyden edistämisestä kiinnittämällä huomiota opintojen keskeyttämisen vähentämiseen, yhteistyöhön työnantajien kanssa ja ohjaushenkilökunnan osaamiseen sekä kehittämällä koulutusta työvoimaa tarvitseville aloille.

Hanke-esimerkkejä:

Luontomatkailun opaskoulutuksen kehittäminen

KSAK Oy sekä osatoteuttajina Kuusamo-opiston kannatusyhdistys ry ja Ksakki ry

Hankkeen tavoitteena on kehittää opaskoulutusta vastaukseksi ammatillisen koulutuksen reformiin ja vaikuttaa positiivisesti kesämatkailun kasvuohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankkeessa tavoitellaan opaskoulutusmallin kehittämistä yhdessä alueen yritysten ja muiden tahojen kanssa. Keskiössä on kehittää luontolähtöisiä aktiviteetteja ja samalla varmistaa se, että uusilla oppailla on palveluosaaminen riittävällä tasolla myös palveltaessa kansainvälisiä matkailijoita. Hankkeen kautta halutaan parantaa myös oppaiden saatavuutta luontomatkailussa. Kohderyhmänä hankkeessa ovat Koillismaan työnantajat ja työntekijät, jotka toimivat luontomatkailualalla.

Toteutusaika: 1.8.2018-31.3.2021

Julkinen rahoitus yhteensä: 381 200

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21348>

<https://ksak.fi/hankeet/luontomatkaillen-opaskoulutuksen-kehittaminen/>

Digiportaati – Digitaalisuudella kasvua liiketoimintaan

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy sekä osatoteuttajina Savonlinnan Hankekehitys Oy, Mikkelin kehitysytitiö Miksei Oy, Etelä-Savon Yrittäjät ry ja ProAgrria Etelä-Savo ry

Hankkeen taustalla on pk-yritysten välillä olevat erot ja puutteellisuudet digitaadoissa. Liiketoimintaympäristö kehittyy jatkuvasti digitaalisemmaksi, jolloin digitaatojen kehittäminen on keskeisessä roolissa. Etelä-Savossa digitaalisen osaamisen kehittäminen on erityisen tärkeää väestökehityksen haasteiden vuoksi. Esimerkiksi paikkariippumattomuuden kehittäminen on tärkeää rekrytoidea uusia osajia.

Hankkeen tavoitteena on alueen yritysten tarpeista käsin toteuttaa koulutusta ja kasvattaa osaamista yritysälhtöisesti. Pk-yrityksiä kannustetaan päivittämään ja hyödyntämään nykyaikaisia toimintatapoja. Hankkeessa uudistetaan maakunnallisesti pk-yrityksille tarjolla oleva digitaalinen koulutus luoden ja kokeillen uutta osaamiskartoitusmallia. Kun tunnistetaan yritysten älhtötaso, pystytään yrityksille suunnittelemaan kohdennettu koulutuspolku niiden tarpeiden pohjalta. Hankkeessa kehitetään uudenlaista kysyntälhtöistä digitaalista koulutusta maakuntaan. Koulutusten sisältöjä on mahdollista kohdentaa yritysten tarpeiden mukaan.

Toteutusaika: 1.10.2018-31.12.2020

Julkinen rahoitus yhteensä: 1 288 535

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21489>

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/digiportaati-digitaalisuudella-kasvua-liiketoimintaan/>

Mix

Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä sekä osatoteuttajina Dialog tutkimuspalvelut, Optima Samkommun ja Kokkotyö-säätitiö

Taustalla hankkeessa on ammatillisen koulutuksen reformi, joka tuo uusia mahdollisuuksia koulutuksen toteuttamismuotoihin. Työssäoppimisen lisääntyminen, osaamisperusteisuus ja aikuisten ja nuorten koulutuksen yhdistyminen edellyttävät uusia toimintamalleja ja niiden pilotoitia.

Hankkeessa etsitään ratkaisuja osaamisen lisäämiseksi koulutuksellisesti aliedustetuille ryhmille, ammattitaidon hankkimiseksi ja työllistymismahdollisuuksien edistämiseksi. Lisäksi tavoitteena on hakea sellaisia rakenteellisia ratkaisuja, joilla koko ikäluokka saataisiin koulutettua. Hankkeessa työssäoppimisen tueksi tulevat työelämävalmentajat. Resurssointia kohdennetaan opettajien työelämäjaksoihin, joissa opettajat tukevat opiskelijoita työelämäjaksoilla

yrityksissä. Hankkeessa pilotoidaan MIX-paja, jossa ohjataan pietarsaarelaisia tuen tarpeessa olevia opiskelijoita. Pajassa MIX-ohjaajat selvittävät tuen tarvetta ja tämän pohjalta laaditaan yksilöllisiä suunnitelmia opintojen jatkamiseen.

Toteutusaika: 1.8.2017-30.6.2019

Julkinen rahoitus yhteensä: 480 680

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21099>

<http://www.kpedu.fi/kampanjat/mix>

DigiHOP - Kotihoidon digitaalinen oppimisympäristö

Länsirannikon Koulutus Oy

Hankkeessa kehitetään lähihoitajakoulutukseen interaktiivinen digitaalinen oppimisympäristö. Tarkoituksena on tarjota opiskelijoille aitoja oppimisen mahdollisuuksia kotihoidon asiakastilanteissa. Ikääntyvistä kotona asuvista vapaaehtoisista asiakkaista kootaan asiakaspankki. Kotihoidon uudenaikaisessa oppimisympäristössä opiskelija tutustuu ikääntymiseen elämänvaiheena, toimintakyvyn muutoksiin ja huolenpidon tarpeisiin. Hankkeen arvioidaan kasvattavan vanhustyön houkuttelevuutta ja osaavan työvoiman saamista vanhustenhoitoon

Toteutusaika: 1.2.2016-31.12.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 593 422

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20565>

[https://www.winnova.fi/winnova/hankkeet/kaynnissa_olevat_hankkeet/digihop -
_kotioidon_digitaalinen_oppimisymparisto.html](https://www.winnova.fi/winnova/hankkeet/kaynnissa_olevat_hankkeet/digihop_-_kotioidon_digitaalinen_oppimisymparisto.html)

<https://www.digihop.fi/>

<https://www.thinglink.com/scene/908785140593852419>

Huippuosaamisen kasvupolku –malli

Lahden ammattikorkeakoulu Oy sekä osatoteuttajana Päijät-Hämeen koulutuskonserni -kuntayhtymä / Koulutuskeskus Salpaus

Opintopoluilla haasteena ovat muun muassa koulupudokkaiden ja toisen asteen koulutuksen keskeyttäneiden määrä sekä epäselvyydet ohjausvastuissa. Tavoitteena hankkeessa on luoda Huippuosaamisen kasvupolku-malli, jossa opiskelijan on mahdollista edetä koulutusasteelta toiselle ja lopulta työelämään siten, ettei opiskelija putoa koulutusjärjestelmän ulkopuolelle ja vähentää ns. välivuosia koulutusasteiden välillä. Hankkeessa kehitettävässä mallissa opiskelija pystyy suorittamaan ammatillisen tutkinnon ja ammattikorkeakoulututkinnon jouhevasti 5-6 vuodessa.

Koulutuspolulta pyritään poistamaan päällekkäisyyksiä ja varmistamaan opintojen limittäisyydestä nykytila-analyysin avulla. Hankkeessa suunnitellaan yhteinen oppimisympäristö, jossa ristiinopiskelu on mahdollista. Pilottikohteena on biotalousalaan kuuluva puutuoteala. Tarkoituksena on, että toimintamalli dokumentoidaan niin, että sitä on mahdollista soveltaa muihin koulutusaloihin ja organisaatioihin.

Toteutusaika: 1.3.2016-31.5.2018

Julkinen rahoitus yhteensä: 356 037

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S20632>

<https://www.lamk.fi/fi/hanke/huippuosaamisen-kasvupolku>

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)

Toimintalinjassa on vain yksi erityistavoite *Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen*. Toimintalinjalla on toteutettu työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen toteuttamia hankkeita odotettua enemmän (83 kpl eli 151 %) samoin on työelämän ulkopuolella olevia henkilöitä osallistunut hankkeisiin enemmän (yhteensä lähes 6 000 eli 144 %) kuin ohjelmakautta suunniteltaessa asetettiin tavoitteeksi. Myös pitkäaikaistyöttömien määrälle asetettu tavoite on nykytoteuman (yli 10 000 henkilöä) valossa asetettu aikoinaan turhan vaatimattomaksi.

Kansalaisjärjestöt ovat aktivoituneet hanketoimintaan ja saadun palautteen pohjalta ESR-rahoitus on ollut joustava ja soveltuva rahoitusmuoto myös pienille kansalaisjärjestöille, vaikka joskus jälkipainotteinen rahoitus onkin haasteellista. Sekä työelämän ulkopuolella olevia että pitkäaikaistyöttömiä on tullut mukaan runsaasti. Toimintalinjalle olisi kysyntää paljon enemmänkin, osa kohderyhmästä ja hankkeista onkin ohjautunut *Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus* -toimintalinjaan.

On huomattava, että toimintalinjassa keskimääräistä suurempi osuus osallistujista jää raportoitumatta hankkeelle, koska täydellisiä tietoja ei saada kerättyä esim. maahanmuuttajataustaisilta osallistujilta kielimuurin takia. Muutoinkin osallistajat saattavat suhtautua epäillen tietojen luovuttamiseen ja myös keskeyttäneiden ja ”kadonneiden” osallistujien määrä on suuri.

Toimintalinjan tavoitteeksi on asetettu, että osallistujien työ- ja toimintakyky paranee hankkeessa oloaikana. Muutosta seurataan lomakkeilla, jotka osallistajat täyttävät hankkeen alussa ja lopussa ja jossa he arvioivat omaa työ- ja toimintakykyään. Aivan asetettuun suhteelliseen muutostasoon ei olla päästy. Myös valtakunnallisen Solmu-hankkeen kehittämää laajempaa itsearviointimenetelmä Kykyviisaria, jossa on 7 eri kieliversiota, voidaan käyttää apuna osallistujien työ- ja toimintakyvyn arvioimiseksi. Kykyviisaria on käytetty niin valtakunnallisissa kuin alueellisissakin hankkeissa, ja vuonna 2018 avatun kaikille avoimen Kykyviisari-verkkopalvelun ansiosta työkalua on alkanut käyttää myös merkittävä määrä hanketoiminnan ulkopuolella olevia työllisyys-, sosiaali- ja kuntoutuspalveluiden tarjoajia. Vastaajien arvio päivittäisistä toimista ja tehtävistä suoriutumislleen on myös tällä mittarilla mitattuna kohentunut hankejakson aikana. Toimintalinjan kohderyhmä koostuu henkilöistä, joiden toimintakyky on selkeästi muita heikommalla tasolla ja tulosten realisoituminen hankkeen aikana voi olla haastavaa. Toimintalinjan tavoitteena on, että mahdollisimman moni osallistuja pääsee työkykyä vahvistavalle jatkopolulle toimenpiteen päätyttyä. Kohderyhmän osalta on haastavaa saada selkeää siirtymää työ- ja/tai toimintakyvyn parantumisessa vaan muutos tapahtuu hitaasti pienin edestakaisin askelin.

Hankkeissa kohderyhminä on mm. asunnottomat, opioidikorvaushoidossa olevat, rikostaustaiset, etniset vähemmistöt, mielenterveyskuntoutujat ja vammaiset henkilöt. Toimintalinjan toimet ovat tärkeässä roolissa, kun yhteiskunnan heikommassa asemassa olevien asiakkaisen palvelupolkuja suunnitellaan ja toteutetaan. Hankkeet etsivät uusia ratkaisuja nykyisen palvelujärjestelmän haasteisiin, toimivat eri maakunnissa ja yhdistävät eri hallintokuntien yhdyspintoja, yksityistä sektoria, 3. sektoria ja erilaisia asiakokonaisuuksia. Hankkeissa on kehitetty palveluohjauksen kokonaisvaltaista toimintamallia eri toimijoiden saumattomaan yhteistyöhön ja kohderyhmän näkökulmasta asiakasystävällisemmäksi. Kehittämishankkeissa myös ehkäistään rakenteellista eriarvoisuutta ja osattomuutta. Kasvukeskusalueilla työkykyä vahvistavia julkisia palveluita on tarjolla huomattavasti enemmän kuin kasvukeskusten ulkopuolella. Monissa valtakunnallisissa hankkeissa yhdistyy kehittämis- ja tutkimustoiminta, joten niissä on mahdollista arvioida toiminnan vaikuttavuutta myös tieteellisesti.

Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja mm. ruuan liittäminen osallisuuden lisäämiseen ovat nousseet hankkeissa esille. Useissa hankkeissa on toiminta kohdistunut elämänhallinnantaitojen edistämiseen sekä matalan kynnyksen toimintamahdollisuuksien (mm. digitaalisten etäkuntoutuspalveluiden) kehittämiseen ja myös sote-uudistus ja valinnanvapauslaki näkyivät hankkeissa. Tarve näille palveluille vaikuttaa olevan yhä kasvava. Eriarvoistuminen ja sukupolvelta toiselle periytyvä vähäosaisuus luo edelleen lisääntyvää kysyntää toimintalinjalle.

Valtakunnallisen Sokra-koordinaatiohankkeen aluekoordinaattorit ovat aktivoineet rahoittajien tukena hakijakenttää, mikä näkyy etenkin hankehakemusten laadussa. Sokra toteuttaa myös arviointia ja jakaa tietoa toimintalinjan toteutuksen tueksi.

Isoimpien kaupunkien kansalaistoimijälähtöisten kehittämisosioiden aktiivinen ja onnistunut toiminta on aktivoitunut myös lähikuntien toimintaa. Tämä on saanut aikaan hyviä verkostoja, joissa hankeaihiot kehittyvät ja syntyy uusia ideoita. Kansalaistoimijälähtöinen kehittäminen on edistänyt kaupunkien mahdollisuuksia vaikuttaa rakennerahasto-ohjelman toteutukseen alueellaan.

Toimintalinjan hankkeilla vastataan etenkin niihin komission maakohtaisiin suosituksiin, joissa on edellytetty työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden aktivointia ja näille suunnattujen integroitujen palvelujen kehittämistä.

Hanke-esimerkkejä:

VIHTORI - maaseutualueiden palvelutori

Tukeva-työvalmennussäätiö sr

Maaseutualueilta kunnalliset sosiaalipalvelut ovat vähentyneet, jolloin haasteita on ratkaistavana palveluiden saavutettavuudessa. Hanke kohdentuu Kuopion maaseutualueille, joihin kuuluvat Riistavesi, Vehmersalmi, Maaninka, Karttula, Juankoski ja Nilsiä. Hankkeen tuloksena maaseutualueille muodostuu yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa monialainen osallisuutta vahvistava ohjausmalli sosiaaliseen kuntoutukseen ja lisäksi osallisuutta edistäviä palveluja. Kohderyhmänä ovat työssäkäyvät heikommassa asemassa ja sosiaalisen tuen tarpeessa olevat Kuopion maaseutualueiden asukkaat.

Hankkeessa selvitetään uusien toimintamalleja ja palvelujen mahdollisuuksia maaseutualueilla. Lisäksi selvitetään muun muassa alueilla olevien tilojen, organisaatioiden ja järjestöjen hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä. Hankkeessa testataan sosiaalisen kuntoutuksen ja osallisuuden vahvistamisen toimintamalleja.

Toteutusaika: 1.9.2018-31.12.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 216 912

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21390>
<http://www.ksts.fi/>
https://www.google.com/search?hl=tw&biw=1366&bih=650&tbm=isch&sa=1&ei=RD7ZXKT2MMLBmwX9zbvoAg&q=vihtori+-maaseutualueiden+palvelutori+hanke&oq=VIHTORI&gs_l=img.1.0.35i39l2j0i19j0i30i19l7.16749.20917..22428...8.0..0.167.1549.17j4.....1....1..gws-wiz-img.lnrcT-f3sBI#imgsrc=00SFX-wteNnD7M:&spf=1557741149209

Hankekokonaisuus: Vammaisten kansalaisuus ja työllisyyden uudet mahdollisuudet

ProWork - Vammaisten kansalaisuus ja työllisyyden uudet mahdollisuudet

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom Oy

Hankkeen taustalla on se, ettei kehitysvammaisten täysivaltainen kansalaisuus toteudu vielä toivotulla tavalla. Hankkeen tarkoituksena on valmistella kansainvälisessä yhteistyössä toteutettavaa kehittämishanketta. Tavoitteena on määritellä, mitä kehittämishanke sisältää, löytää kansainväliset kumppanit, sopia kansainvälisen yhteistyön sisällöistä ja tarkastella sen tuomaa lisäarvoa sekä tehdä kansainväliset kumppanuussopimukset.

Toteutusaika: 1.1.2018-11.5.2018
Julkinen rahoitus yhteensä: 14 877

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21207>
<http://www.socom.fi/>

Bridging – Vammaisten kansalaisuus ja työllisyyden uudet mahdollisuudet

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom Oy sekä osatoteuttajana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Hankkeen tavoitteina ovat kehitysvammaisten ihmisten kansalaisuuden ja osallisuuden vahvistumisen sekä asenneilmapiirin myönteiset muutokset. Hankkeen toimenpiteinä otetaan käyttöön muun muassa Kykyviisari, jolla arvioidaan yksilön hyvinvointia ja tarpeita. Kykyviisari otetaan käyttöön työllisyyspalveluissa ja erityisen tuen keskuksessa. Lisäksi palvelujärjestelmiä vertaillaan muun muassa selvittämällä kansainvälisiä toimintamalleja vammaisten palveluissa.

*Toteutusaika: 1.1.2019-31.12.2020
Julkinen rahoitus yhteensä: 323 673*

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21554>

<http://www.socom.fi/socom-in-english/>

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminnan-blogi/bridging-vammaisten-kansalaisuus-ja-tyollisyyden-uudet-mahdollisuudet/>

Tehostettu kotoutuminen

Tampereen ev.lut. seurakuntiyhtymä sekä osatoteuttajina Tampereen kaupunki / Avopalvelut / Aikuisten sosiaalipalvelut, Tampereen korkeakoulusätiö sr ja Tampereen ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeessa luodaan maahanmuuttajille hyvinvointikeskus Kototori. Kototori on suunnattu erityisesti niille maahanmuuttajille, joiden kotoutuminen on alkuvaiheessa. Tavoitteena on rakentaa monialainen osallisuuden kokemisen ja tehostettujen toimenpiteiden malli. Keskeisenä tavoitteena on lisäksi kohderyhmän elämänhallinnan tukeminen siten, että matalan kynnyksen palveluneuvontaa kehitetään. Kototorilla asiointi on nopeaa ja helppoa. Kototorin ideaan kuuluu myös se, että maahanmuuttajat ovat aktiivisia toimijoita omassa lähiyhteisössään.

Hankkeessa kehitetään yhteistyötä yli sektorirajojen ja alueella toimivia järjestöjä ja yhdistyksiä hyödynnetään toiminnassa. Maahanmuuttajataustaisia koulutetaan kokemusasiantuntijoiksi. Lisäksi hankkeessa toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa yhteisösozialityön mallin kehittäminen, yhteisövalmennus ja keskusteluryhmät.

*Toteutusaika: 1.11.2016-31.10.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 788 632*

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20775>

https://tamperenseurakunnat.fi/sivustot/teko-hanke/tietoa_hankeesta

Hyvinvointikioski työ- ja toimintakyvyn vahvistajana

Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy sekä osatoteuttajina Jyväskylän kaupunki/ perusturva ja Jyvässeudun työllistämisyhdistys-JST ry

Hyvinvointikioskihankkeessa kehitettiin innovatiivinen matalan kynnyksen palvelumuoto, joka huomioi kokonaisvaltaisesti työttömän asiakkaan hyvinvoinnin, tunnistaa asiakkaan mahdolliset terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat ja riskiryhmään kuulumisen, kuten syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja ohjaa heidät palvelujen piiriin tai kolmannen sektorin toimintaan. Hyvinvointikioskin palvelupolut muodostuvat yksilölähtöisistä palveluista, ryhmämuotoisista toiminnoista sekä näitä yhdistävistä palveluista. Lisäksi hyödynnetään digitaalisia palveluja kuten etävalmennus- ja mini-interventio-ohjelmia. Tätä kautta parannetaan työttömien työelämävalmiuksia ja ennaltaehkäistään syrjäytymistä sekä tuetaan heitä tulevaisuudessa työllistymään avoimille työmarkkinoille. Varhaisen puuttumisen malli säästää myös kustannuksia, kun asiakkaat ohjautuvat oikeisiin palveluihin ja omat voimavarat vahvistuvat.

Toteutusaika: 1.9.2016-31.12.2018
Julkinen rahoitus yhteensä: 338 492

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20779>
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154606/JAMKJULKAISUJA2562018_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vankeusaika mahdollisuutena! Yhteisasiakkuus sosiaalista osallisuutta ja työllistymistä tukevissa verkostoissa

Rikosseuraamuslaitos sekä osatoteuttajina Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, ViaDia ry, Kuntoutussäätiö ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Hankkeen tavoitteena on tukea vankien rikollisuudesta irtautumista ja integroitumista yhteiskuntaan. Pitkän aikavälin tavoitteena hankkeessa on edesauttaa mahdollisuuksia rikoksettomaan elämään, työllistymiseen, kuntoutukseen ja sosiaaliseen osallisuuteen työelämäpalveluiden ja koulutuksen avulla.

Hankkeen aikana kehitetään verkostoyhteistyössä oikea-aikaisia, kustannustehokkaita ja vaikuttavia työllistymistä ja osallisuutta edistäviä palvelupolkuja. Vapautuvien vankien palvelutarpeeseen vastaamiseksi tuotetaan tietoa työ- ja toimintakykyyn liittyvistä asioista. Hankkeessa tehdään myös eri viranomaisille suosituksia yhteistyön parantamiseksi. Keskeisessä roolissa on vapautuvien vankien työ- ja toimintakyvyn arviointi ja Työkykyviisarin soveltaminen.

Hankkeessa kehitetty ”Työkkärit vankiloissa”-toimintamalli on voittanut Uuden työn Kaiku-palkinnon keväällä 2019. Innovaatio kehitettiin Turun vankilassa, jossa työvoimapalvelut jalkautuvat laitokseen ja palvelut käynnistetään ennen vankilasta vapautumista. Toimintamalli on levinnyt ympäri Suomeen yli 10 laitokseen. Palveluita tarjotaan sekä fyysisesti että verkossa.

Toteutusaika: 1.10.2016-31.12.2019
Julkinen rahoitus yhteensä: 1 849 281

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20873>
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/>

NOVA2 - Nuorille osallisuutta ja toimintakykyä kokemusliikunnalla

Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry sekä osatoteuttajana Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö

Tavoitteena hankkeessa on vahvistaa koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien 15-29-vuotiaiden nuorten toimintakykyä ja osallisuutta matalan kynnyksen liikuntatoiminnalla ja luoda edellytyksiä työelämään ja koulutukseen siirtymiselle. Hankkeen tarkoituksena on lisätä eri toimijoiden (kunnat, yhdistykset, seurat) yhteistyötä nuorten matalan kynnyksen liikuntatoiminnassa. Ideakilpailuja järjestetään liittyen uudentyppisiin liikuntaa edistäviin toimintoihin ja kuntafoorumien kautta jaetaan hyviä käytäntöjä liikunnasta.

Hankkeen tuloksena toimijoiden osaaminen lisääntyy matalan kynnyksen liikuntatoiminnassa. Hankekunnissa käynnistyy liikuntaetsivätoimisto, jossa nuoria ohjataan tarpeidensa mukaisesti liikuntapalvelujen piiriin. Nuoret myös osallistuvat liikuntapalvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja sisältöihin ja näin nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemus kasvaa.

Toteutusaika: 1.6.2018-31.5.2021
Julkinen rahoitus yhteensä: 480 716

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21350>
<http://www.popli.fi/nova2/hankeen-esittely/>
<https://www.ihimiset.fi/hanke/nova2-nuorille-osallisuutta-ja-toimintakyky-kokemusliikunnalla/>

3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknistä tukea käytetään ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön (119 htv:tä) palkka-, matka- ja hallintokuluihin hallintoviranomaisessa, todentamisviranomaisessa sekä välittävissä toimielimissä. Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla. Teknisestä tuesta on myös maksettu maakunnan yhteistyöryhmien toiminnasta aiheutuvia kuluja.

Rahoituksella on järjestetty viranomaisille sekä hankkeiden hakijoille ja toteuttajille suunnattua koulutusta. Vuonna 2018 hallintoviranomainen järjesti välittäville toimielimille koulutuksia yhteensä 5 kertaa. Tilaisuudessa käsiteltiin mm. uuden hankintalain soveltamista, jatkotoimenpiteitä, paikan päällä varmentamista, hankkeiden valintamenettelyä sekä de minimistä. Näiden lisäksi välittävät toimielimet ovat järjestäneet alueellaan hanketoimijoille erilaisia koulutus- ja neuvontatilaisuuksia, joilla on onnistuttu parantamaan niin hankehakemusten kuin hankkeidenkin laatua.

Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, osa maksetaan kunkin valtion viranomaisen toimintamäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin yhteensä kolmea hanketta. Rahoituksesta suurin osa käytettiin tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin luvun 5 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*.

Tämän lisäksi rahoitusta on käytetty viestintään, jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille, kumppaneille sekä suurelle yleisölle. Keskeinen viestinnän väline on rakennerahastot.fi –verkko-palvelu. Hankkeella rahoitettua toimintaa on kuvattu tarkemmin luvun 5 kohdassa *Viestintä*. Lisäksi viestinnän määrärahoja käytetään kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, julkaisuihin sekä käännöskustannuksiin.

Teknistä tukea käytettiin myös ohjelmasta tehtävään arviointiin, joka käynnistyi varsinaisesti vuonna 2017 ja arviointiraportteja valmistui vuonna 2018. Tähänastisista tuloksista on kerrottu tarkemmin luvussa 4. *Arviointien yhteenveto*.

4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI

Vuonna 2018 ohjelmaa on arvioitu tarkastelemalla yleistä tuloksellisuutta sekä toimien vaikuttavuutta. Yleinen tuloksellisuuden tarkastelu perustui laajalti indikaattorituloksiin ja muodosti pohjan vaikuttavuusarvioinnille.

Vaikuttavuusarvioinnin johtopäätöksenä on mm., että **pk-yritysten kilpailukyvyyn tavoitteessa on edistytty erityisesti kasvun valmiuksien tuottamisessa** (osaamisen kehittäminen ja verkostoituminen). Arvioijan mukaan tuki on ollut tavoitteeseen nähden vaikuttavaa suoraa tukea saavissa yrityksissä. Pk-yritykset pystyvät hyödyntämään suoraa tukea täsmällisesti omaan tarpeeseensa, mikä näkyy liiketoimintavaikutuksina. Merkittävimmät vaikutukset ovat kohdistuneet liikevaihdon kasvuun sekä tuotteiden ja palveluiden tuotteistamiseen.

Pk-yritysten toiminnan, tuotteiden ja palveluiden energia- ja resurssitehokkuus on parantunut uusien energiatehokkuutta parantavien ratkaisujen käyttöönoton avulla. Vähähiilisyiden kasvava merkitys osana yritysten liiketoimintaa on tunnustettu yritys kentässä laajalti. Vähähiilisyiden käsite on kuitenkin vaikeasti avautuva yrityksille.

Toimintaympäristön kehittämishankkeiden vaikutukset näkyvät osaamisen kehittämisessä ja verkostojen luomisessa. Hankkeiden luonne on kehittämispainotteinen. Sekä suorilla tuilla että toimintaympäristön kehittämistuilla on edistetty kansainvälistymisvalmiuksia ja edesautettu kv-yhteistyöverkostojen rakentamista.

Suorilla yritystuilla on tuotettu 2/3 ja toimintaympäristön kehittämistuilla 1/3 uusista työpaikoista. Naisten osuus työpaikoista on 1/3. Uusia yrityksiä ei ole saatu aikaan ohjelman toimilla tavoitteen mukaisesti.

Kasvun vauhdittumisesta ei ole selkeää näyttöä. Suoraa tukea saaneen kasvuyritysjoukon kasvu ei ole kiihtynyt eikä kannattavuus parantunut suhteessa verrokkiryhmään. Tukea saaneen yritysjoukon kasvu oli ollut suhteessa vertailuryhmään jo hyvin korkeaa ennen tuen saamista. Vertailusta voi tehdä johtopäätöksiä vasta syksyllä 2019, kun pitkittäistarkastelu valmistuu ja tuen vaikutukset näkyvät yrityksissä selkeämmin.

Toimintaympäristön kehittämistukihankkeissa suorat vaikutukset liiketoimintaan ovat vähäisiä. Toimintaympäristön kehittämishankkeisiin osallistuvien yritysten osallistumisen kesto on puolella yrityksistä yksi kerta, kolmasosalla useampi kerta ja viidesosalla koko hankkeen kesto. Kansainvälistymistä edistävien kehittämishankkeiden tulisi ottaa paremmin huomioon yritysten tarpeet vaikuttavuuden edistämiseksi.

Itä- ja Pohjois-Suomen alueilla on mahdollisuus rakentaa liikenne- ja logistiikkayhteyksiä silloin, kun ne edistävät yritystoimintaa. Yhteyksiä on parannettu tähän mennessä 60,3 miljoonalla eurolla. Infrastruktuuri-investoinnit ovat pullonkaulojen avaamisen näkökulmasta olleet paikallistasolla merkittäviä, mutta arvioinnin mukaan markkinoiden, yritysverkostojen ja arvoverkkojen saavutettavuuteen hankkeilla ei juuri kyetä vaikuttamaan.

Tiedon ja osaamisen tuottamisessa ja hyödyntämisessä on onnistuttu osittain. Maakuntien osaamiskeskittymiä on kehitetty tutkimusinfrastruktuuria rakentamalla. Se näkyy TK-työpaikkojen määrässä. Kehitettävää on vielä yritysten ohjautumisessa käyttämään rahoitettua infraa. Alueellisten vahvuuksiin ja älykkääseen erikoistumiseen pohjautuvia olemassa olevia innovaatiokeskittymiä kehitetty erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Tämän on mahdollistanut soveltavan tutkimuksen tutkimus- ja kehitysympäristöjen parantaminen ja uusien toimintatapojen käyttöönotto.

Tiede- ja teknologiapohjaa vahvistamalla on luotu myös uutta vihreän talouden liiketoimintaa sekä edellytyksiä teollisten arvoketjujen uudistumiselle. Maakunnissa on kohdennettu kehittämispanostuksia alueellisten vahvuuksien pohjalta toteuttaen näin alueellisia älykkään erikoistumisen strategioita. Elinkeinojen monipuolisuuden ja alueen muutosjoustavuuden kannalta keskittymiseen sisältyy myös riskejä.

Innovaatiokeskittymiä on kehitetty AMK:t ja yliopistojen hankkeissa parantamalla TK-infrastruktuuria. Näin on voitu turvata tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytyksiä alueiden kesken tasapainoisella tavalla. AMK:t ovat pystyneet tarjoamaan rahoitettua infrastruktuuria yliopistoja jossain määrin paremmin yritysten käyttöön.

Kestävän kaupunkikehittämisen toimien tuloksena on syntynyt uusia toimintatapoja ja työkaluja uusien innovaatioalustojen kehittämiseen. Yritykset hyödyntävät uutta, avointa dataa ja ovat kehittäneet sen pohjalta uusia sovelluksia.

Vähähiilisen talouden tavoitetta on edistetty yritysten energia- ja resurssitehokkailta investoinneilla ja kehittämällä uutta liiketoimintaa. Vähähiilinen ajattelu tarvitsee vielä paljon tukea yrityksissä.

Työllisyyttä on voitu parantaa kansallista toimintaa paremmin. Erityisesti on parannettu ikääntyneiden työllisyyttä. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen on onnistunut heikosti. ESR:n toimien tehokkuus suhteessa kansalliseen toimintaan selittyy toimintalinjassa 3 tehdyillä toimilla. Toimintalinjoissa 4 ja 5 ei ole voitu osoittaa eroa työllistymiseen liittyvissä tuloksissa verrattuna kansallisiin toimiin.

ESR-hankkeeseen osallistuneilla nuorilla ja muilla heikommassa työmarkkina-asemassa olevilla on ollut suurempi todennäköisyys sekä työllistyä yleisille työmarkkinoille että aloittaa opinnot verrattuna verokkiryhmään. Onnistuminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa asiakkaaseen sekä poluttamista kertaluontoiselta käynniltä eteenpäin (esim. Ohjaamot).

Nuorten työllistymisessä on siis onnistuttu kansallisia toimia paremmin, mutta ohjelman tavoitetta ei ole edelleen saavutettu.

Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin osalta tuloksia on saavutettu erityisesti silloin, kun kehittämisote on kokonaisvaltainen: riittävän pieni kohdejoukko, kehittäminen integroitu muuhun kehittämiseen ja osallistajat voitu ohjata eteenpäin kehittämispolulla. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin teemassa hyvillä hankkeilla on ominaista, että hankkeessa on ollut pieni osallistujamäärä. Tuottavuuden kannalta

heikommat tulokset liittyvät siihen, että pyritään saavuttamaan isoja määriä asiakkaita, jolloin myös päästään harvoin asiakaskohtaiseen kehittämisprosessiin.

Työ- ja koulutusurien **sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventämiseen** tähtäävissä hankkeissa on otettu tietoisesti kohderyhmiksi yrittäjänaiset ja toisaalta työelämän ulkopuolella olevat ja työttömät miehet. Yrittäjänaisiin kohdistuneissa hankkeissa on parannettu yrittäjien yrittäjävalmiuksia. Miehillä suunnattuja hankkeita on syntynyt hyvin vähän, poikkeuksena Etelä-Suomen suuralue, jossa kohderyhmän tarpeet on tunnistettu hyvin.

Osaamisen kehittämistoimilla on parannettu eniten työssä olevien osaamista, vähemmän työttömien tai työvoiman ulkopuolella olevien osaamista. Hankkeissa on lisätty korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrää toimilla, jotka ehkäisevät opintojen keskeyttämisiä ja tukevat tutkinnon suorittamista loppuun asti. On edistetty koulutukseen tai työelämään siirtymistä sekä kehitetty erityisryhmien koulutuspalveluita.

Yksilötasolla ohjelman hyödyt näkyvät myönteisinä kierteinä. Osallistuja on saanut tarvitsemaansa tukea, joka on johtanut tietopohjan, itsetuntemuksen ja itsetunnon vahvistumiseen, jotka puolestaan johtavat kierteen jatkumiseen esimerkiksi onnistuneena uravalintana. Onnistumisten yksi avain palvelujen monialaisuus.

Yritysten henkilöstöä varten on kehitetty valmennusta tai koulutusta, joita on siirretty osaksi normaalia oppilaitosten tai TE-toimistojen palvelutarjontaa. Vaikutukset näkyvät välillisesti myös yritysten uusiutumiskyvyn ja innovaatiovalmiuksien vahvistumisena. Hankkeiden myötävaikutuksella on syntynyt uusia yrityksiä ja osuuskuntia, vaikka näitä ei ole asetettu hankkeiden tavoitteiksi.

Valmennuksiin tai koulutuksiin osallistuminen todennäköisesti lisäsi työllistymistä yleisille työmarkkinoille ja opintojen aloittamista. *Suoria* työllistymistä tai opintojen aloittamista lisääviä vaikutuksia ei kuitenkaan ole voitu todentaa. Yleisesti hankkeiden kehittämisotteeseen, asiakaslähtöisyyteen ja tarpeellisuuteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Osallisuuden edistämisen tavoitteessaan ohjelma on onnistunut aidolla asiakaslähtöisyydellä, kohderyhmien osallistamisella myös hankkeiden suunnitteluun, järjestöjen osallistamisella sekä valtakunnallisten kehittämishankkeiden korkealla laadulla.

Vaikka työ- ja toimintakyvyn kokonaisvaltainen kehittäminen eroaa perinteisestä suoraan työllistämiseen tai kouluttautumiseen tähtäävästä hanketoiminnasta, se on ollut tavoitteisiinsa nähden tuloksellista. Olennainen vaikutuksen avain on ollut, että hankkeissa on toteutunut sosiaalinen osallisuus aidosti: asiakkaat ovat olleet suunnittelemassa hankkeita, vaikuttamassa niissä toteutettaviin toimenpiteisiin ja toimineet kehittäjäasiakkaina.

Hankkeissa on saatu odottamattomia tuloksia siten, että myös vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevat ovat työllistyneet odotettua nopeammin. Sosiaalisen osallisuuden teemassa työllistymistä ei alun perin asetettu suoraksi tavoitteeksi kohderyhmän haasteellisuuden vuoksi.

Hyviä kokemuksia on saatu myös kansalaislähtöisestä kehittämisestä. Hankkeissa on saatu mukaan uusia järjestötoimijoita työelämävalmiuksia kehittäviin hankkeisiin ja osallistettu työmarkkinaosapuolia ja kansalaisjärjestöjä hanketoimintaan.

Valtakunnalliset koordinaatiohankkeet tukevat innovatiivisten hankkeiden syntyä ja käynnissä olevien keskinäistä yhteistyötä, vievät hankkeille tietoa kansallisista linjauksista ja lainsäädännöstä, kehittävät arviointimenetelmää, kouluttavat hanketoimijoita työkyky-ajatteluun jne. Koordinaatiohankkeet ovat olleet merkittävässä roolissa sosiaalisen osallisuuden hankkeiden toimeenpanossa.

Osallisuuden edistäminen tarvitsee parempia yhteyksiä työllistymistä ja kouluttautumista edistävään kehittämistyöhön. Vastaavia hankepareja kuin on ollut ESR- ja EAKR-hankkeiden välille, tulisi luoda

sosiaalisen osallisuuden sekä työllisyyden ja kouluttautumisen edistämisen välille. Myös yhteyttä muuhun aluekehittämiseen tulee vahvistaa - yritys- ja elinkeinopolitiikka on nykyisellään erillään työllistymisen edellytyksenä olevasta työkykyä edistävästä aktiivisesta työvoima - ja hyvinvointipolitiikasta. Valtakunnallisen ja alueellisen hanketoiminnan yhteensovituksessa on parannettavaa. Samoin on edelleen parannettavaa EAKR –rahoituksen ja ESR –rahoituksen yhteensovituksessa.

5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Toimintaympäristö

Työllisyyden kasvu oli vuoden 2018 aikana jopa nopeampaa kuin mitä taloudellisen aktiviteetin perusteella voisi olettaa. Työllisiä oli vuoden 2018 jälkipuoliskolla enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Vahvana jatkunut talouskasvu nosti vuoden 2018 työllisten määrän 2,6 prosenttia edellisvuotta korkeammaksi.

Talouskasvun kiihtymistä selitti vuonna 2018 se, että yritysten tuotanto-odotukset olivat myönteiset, rakennusinvestointien suurkohteiden rakentaminen jatkui ja palvelualojen myyntiodotukset olivat kohentuneet. Toisaalta kasvun rajoitteistakin oli viitteitä. Yritykset kertoivat kyselytutkimuksissa pulan ammattitaitoisesta työvoimasta ja tuotantokapasiteetista yleistyneen.

Vuonna 2019 kovin investointivaihe on ohitettu ja talouskasvu hidastuu. Rakennusinvestointien arvioidaan vähenevän lähivuosina, koska asuntotuotanto on noussut poikkeuksellisen korkealle tasolle. Myönnettyjen rakennuslupien määrä on jo laskenut. Yksityisten investointien kasvu jatkuu kuitenkin kohtuullisena. Suomessa on suunnitteilla useita erittäin mittavia investointihankkeita, erityisesti metsäteollisuudessa. Niiden oletetaan tukevan investointien kehitystä ennustejaksolla.

Yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Julkisen talouden koheneminen jatkuu lähivuosina, ja julkinen talous tasapainottuu vuosikymmenen vaihteessa. Myös julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee. Vaikka julkinen talous kokonaisuutena tasapainottuu, valtionhallinnon ja paikallishallinnon menot ylittävät edelleen tulot. Julkisen talouden sektoreista ainoastaan sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Euromääräinen julkinen velka kasvaa siksi edelleen. Julkisen talouden kestävä rahoitus ei ole turvattu pitkällä aikavälillä. Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja, vähentää työikäisen väestön määrää ja heikentää talouden kasvumahdollisuuksia. Talouskasvusta julkiseen talouteen syntyvät tulot eivät tulevana vuosikymmeninä riitä nykyrakentein rahoittamaan julkisia palveluja ja etuuksia.

Hallinnointi

Hankehaut toteutetaan jo rutinoituneesti ja yhteistyö keskeisten yhteistyötahojen kanssa on sujuvaa. Ylimaakunnallisten hankkeiden rahoittaminen on kuitenkin koettu haasteelliseksi eikä niitä ole syntynyt toivotussa määrin välittävien toimielinten erilaisesta aktivointitoiminnasta ja viestinnästä huolimatta. ESR:ssä ylimaakunnallisten hankkeiden rahoittaminen on ollut joustavaa johtuen maakuntien saman

tyyppisistä kirjauksista maakuntaohjelmissa. Laajat ylläalueelliset hankkeet ovat raskaampia toteuttaa, mutta näiden osalta on voitu neuvotella hakemusten siirtämisestä valtakunnallisiin ohjelmiin.

Hankehakijoille pidetyt info- ja sparraustilaisuudet ovat parantaneet hankehakemusten laatua ja tarvelähtöisyyttä. Hakemuksen jättämisen jälkeenkin rahoittaja pystyy edistämään hankkeiden tuloksellisuutta. Vakiintuneiden toimijoiden hankesuunnitelmien suhteen joudutaan välillä punnitsemaan, käytettäisiinkö tukea yleisenä toimintatukena vai onko kyseessä aito uuden toiminnan kehittäminen.

Kehittämysympäristöjen ja niiden osaamisen rakentuminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi on tuonut useita suuria hankkeita, joiden rahoituspäätösten valmistelu on koosta johtuen hidasta. ESR-hankkeiden osallistujat ovat pääosin ilmoittaneet aloitustietojaan hyvin. Lopetusilmoitusten kerääminen on ongelmallisempaa, sillä asiakkaat saattavat "kadota" ennen suunniteltua lopetusajankohtaa. ESR Henkilöön on silti saatu hyvin kerättyä tietoja keskeisimpien osallistujien osalta. Hankkeiden näkökulmasta kaikki ESR Henkilö -palveluun kerättävät indikaattoritiedot eivät vastaa tarkoitustaan ja niiden kerääminen on suhteettoman työlästä koettuun hyötyyn nähden.

Hakemusten arviointivaiheessa on indikaattoreiden merkitystä ja jäljitettävyyttä painottamalla pyritty varmistamaan indikaattoritavoitteiden toteutuminen. Indikaattoreiden tulkinnat aiheuttavat edelleen ongelmia ja seurantatietoja joudutaan korjaamaan mm. väärinymmärrysten takia.

Nopeasti muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö esim. työvoimapalveluiden osalta (mm. aktiivimalli) on aiheuttanut hankkeille haasteita tarpeisiin vastaamisessa. Myös varautuminen sote- ja kasvupalvelu-uudistukseen ja siihen liittyvät avoimet kysymykset heijastuivat alalla toimivien hankkeiden toteutukseen. Nopea talouskasvu on lisännyt yritysten mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ja investoida, mikä on heijastunut yritystukien kasvuun. Toisaalta tämän johdosta yritysten osallistumisaktiivisuus ESR-hankkeiden koulutuksiin on laskenut, sillä henkilöstöä on ollut vaikeampi irrottaa koulutuksiin.

Maakuntaohjelmien painopisteet ohjaavat hanketoiminnan resursseja maakunnille tärkeään kehittämistoimintaan, joten älykkään erikoistumisen periaatteet saavat tukea hankerahoituksen kautta. Vähähiilisyden edistäminen alkaa kytkeytyä luontevalla tavalla kehittämistoimintaan. Se tiedostetaan paremmin ja siihen liittyvä kehittäminen on luonteva osa toimintaa.

Viestintä

Keskeisin työkalu viestinnässä on *rakennerahastot.fi* sivusto, joilla on keskimäärin 10 000 käyntiä kuukaudessa. Säännöllisesti ilmestyvillä valtakunnallisella ja alueellisilla uutiskirjeillä on yhteensä 3 750 tilaajaa. Rakennerahastoviranomaisille on lisäksi verkkopalvelun ekstranetti, josta löytyy kaikki toiminnan kannalta keskeinen aineisto ja ohjeistus.

Suomessa toteutettiin vuonna 2018 laajaa aktivointityötä rakennerahasto-ohjelman täysipainoiseksi toteuttamiseksi. Viestintää lisättiin erityisesti sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter, YouTube), joita ovat käyttäneet myös alueelliset toimijat. Rahoittavat viranomaiset vastaavat hakuajoista tiedottamisesta, hanketoimijoiden neuvonnasta ja ohjauksesta. Hakuajoista on ilmoitettu rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa, viranomaisten omilla verkkosivuilla ja joissain tapauksissa lehti-ilmoituksella. Rahoittavilla viranomaisilla on myös omia sosiaalisen median kanavia käytettävissään.

Hallintoviranomaisen rakennerahastoviestinnän ensisijaisia kohderyhmiä ovat välittävät toimielimet, muut viranomaiset, talous- ja sosiaalipartnerit, kansalaiset sekä media. Välittävien toimielinten kohderyhmiä ovat hakijat, hanketoimijat, muut viranomaiset, kansalaiset ja media, jotka tavoitetaan verkkopalvelun ja sosiaalisen median välityksellä.

6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Uudenmaanliitto koordinoi Etelä-Suomen alueella EAKR –hankerahoitusta ja Hämeen ELY ESR-rahoitusta sekä EAKR:n yritystukilain mukaista rahoitusta. Molemmat rahoittavat myös 6Aika-strategian mukaisia hankkeita. Hämeen ELY:llä on hallinnoitavana neljä valtakunnallista kehittämisohjelmaa: Luovaa osaamista, Kotona Suomessa, Tuottavaa ja tuloksellista työelämää yhteistyöllä ja Mallit rekrytoivan ja irtisanovan yrityksen välillä. Lisäksi molemmilla erillisteema Kasvua kansainvälisistä osaajista –kokonaisuus, jossa Uudenmaan liitto rahoitti EAKR-hankkeita ja Hämeen ELY ESR-hankkeita.

Hämeen ELY-keskus on rahoittanut vuoden 2018 loppuun mennessä 340 ESR-hanketta (110 milj. €) ja 353 EAKR-hanketta (toimintaympäristöavustukset 27 kpl ja yritysten kehittämisavustuksia 326 kpl, 23 milj. €). Uudenmaan liitossa EAKR-hankkeita on rahoitettu yhteensä 269, varattu rahoitus 110 milj. €.

Maakuntaohjelmien mukaiset painotukset ja alueiden RIS3-strategiat on nostettu vahvasti mukaan rahoitukseen. Hankkeiden pisteytyksessä huomioidaan alueelliset tavoitteet ja sidosryhmiltä pyydetään lausuntoja hankevalintojen ja valmistelun tueksi. Ylimaakunnallisten hankkeiden käynnistämistä, huomioiden alueiden omat tavoitteet, tuettiin vahvasti. Useissa maakunnissa päivitettiin ohjelman toteutukseen vaikuttavia asiakirjoja. Näitä olivat hieman vaihtelevasti mm. maakuntaohjelma, strategia, innovaatiostrategia ja ennakoitun rakennemuutoksen suunnitelma.

Vuonna 2018 toteutettiin kaksi alueellista ESR-hakua ja yksi EAKR-hakukierros. Lisäksi Päijät-Hämeessä järjestettiin erillinen haku. EAKR-haku toteutettiin kaksivaiheisena, ideavaihe ja varsinainen haku. Menettelyllä varmistettiin, että hankkeet vastasivat haun painopisteitä, maakuntaohjelmia ja älykkään erikoistumisen strategioita. Avoinna oli myös yksi 6Aika –haku. Valtakunnallisissa kehittämisohjelmissa ei ollut hakuja, kaikki rahoitus on varattu käynnissä oleviin hankkeisiin. Keväällä toteutettiin varsinainen kansainvälisen yhteistyön haku, johon oli edeltävänä vuonna haettu valmisteluhankkeita. Kaikissa hauissa mielenkiinto oli suurta, johtuen ehkä siitä, että hakijoiden tiedossa on ohjelmakauden päättymisen lähestyminen. Toimintaympäristötukien osalta ei etsitty uusia hankkeita vuonna 2018. Yritysten kehittämisavustushakemuksia otetaan vastaan koko ajan.

Tulos- ja tuotosindikaattoreiden osalta tilanne etenee vakaasti molemmissa rahastoissa. EURA:n mukaan osallistuneita henkilöitä ESR –hankkeissa on ollut yli 38 000 henkeä. Kaikki tuotosindikaattorit ovat kertyneet hyvin suhteessa käytettävissä olevaan rahoitukseen. Erityisesti ikääntyneiden osallistuminen hankkeisiin on lisääntynyt. Myös erityistavoitteen 8.1. hankkeita on saatu hyvin käyntiin, tulokset alkavat näkyä mukana olevien työmarkkinoiden ulkopuolella olevien miesten määrässä. Ainoastaan nuorten työllistymistä ja koulutukseen siirtymistä kuvaavissa indikaattoreissa Etelä-Suomen voi katsoa olevan hieman jäljessä yleisestä tasosta. Hankkeilta saadun palautteen perusteella tämä johtunee siitä, että hankkeisiin ohjautuu yhä haasteellisempia ja moniongelmaisempia nuoria. Tähän taas vaikuttaa osaltaan yleinen työmarkkinatilanne, jolloin vähemmän tukea tarvitsevat ovat jo siirtyneet eteenpäin. EAKR:n osalta indikaattoreita on kertynyt hyvin, ohjelmaston tulostavoitteet on jo ylitetty. Vuoden 2018 lopussa EAKR:n varatusta julkisesta kokonaisrahoituksesta on Etelä-Suomessa kohdistunut 28,5 % vähähiilisyttä tukeviin erityistavoitteisiin. Yritysten kehittämisavustusta on myönnetty vähähiilisyttä tukeviin erityistavoitteisiin

noin 4,2 miljoonaa euroa, jolla on rahoitettu 41 yrityshanketta ja kolme toimintaympäristön kehittämishanketta.

Useat hankkeet toteutetaan useamman toteuttajan yhteistyönä ja **ylimaakunnallisten** hankkeiden määrä kasvaa koko ajan. Hankkeiden toteuttajat ovat huomanneet, että maakuntarajojen yli toimiminen tuo uudenlaisia näkökulmia asioiden ratkaisuun. ESR:ssä kiinnostus **ylialueellisiin** hankkeisiin on edelleen voimakasta. Suuraluerajat ylittävät hankkeet ovat hieman raskaampia käynnistää hallinnollisesti. Soveltuvien osin hakijoita ohjeistetaan hyödyntämään valtakunnallisia kehittämisohjelmia, jotka vastaavat joustavammin tähän tarpeeseen.

EAKR -hankkeiden hakuprosessissa on näkynyt vahvasti yksittäisten hakijaorganisaatioiden suhteettoman suuri rooli. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen hankeideoita on paljon, kun samaan aikaan kuntien sekä elinkeinotoimijoiden hakemusten määrässä on suhteellista vähentymistä. Mielenkiinto on herännyt erityisesti soteen liittyviin hankkeisiin. Huomioitavaa oli myös Varsinais-Suomen vuonna 2018 kehityksessä käytettävissä ollut Siltasopimusta varten lisäresursoitu 2,88 milj. euroa, joka käytettiin yhteen hankkeeseen.

Toimijakentässä on tapahtunut ja tapahtumassa merkittäviä muutoksia fuusioiden ja yhtiöittämisten takia. Useat oppilaitokset ovat järjestelleet toimintaansa ja useita prosesseja on vielä työn alla. Nämä muutokset vaikuttavat hankkeiden käytännön toimintaan sekä tuovat myös hallinnollista lisätarvetta muutospäätöksille.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/etela-suomen-suuralue#>

Länsi-Suomi

Pirkanmaan liitto järjesti kaksi EAKR-hakukierrosta ja Keski-Suomen ELY-keskus kaksi ESR-hakukierrosta vuoden 2018 aikana. Keski-Suomen ELY-keskuksella oli EAKR-hankkeissa jatkuva haku. Myös valtakunnallisen ESR:n kansainvälisen yhteistyön hankehaku järjestettiin kevään aikana. Pirkanmaan liitto sai 86 ja Keski-Suomen ELY-keskus 274 (EAKR ja ESR) hankehakemusta. Pirkanmaan liitto sai eniten hakemuksia ammattikorkeakoululta ja yliopistolta. ESR-ohjelmassa suurimmat hanketoteuttajat ovat ammattikorkeakoulut ja kunnat ja kuntayhtymät. Keski-Suomen ELY-keskuksen EAKR-hakemukset koostuivat yrityksiltä tulleista hakemuksista.

Pirkanmaan liitossa on ohjelmakauden alusta vuoden 2018 loppuun mennessä rahoitettu yhteensä 228 EAKR-hanketta. Näistä 51 tehtiin vuoden 2018 aikana. Kielteisiä päätöksiä Pirkanmaan liitossa on tehty 42 ja hakemus on peruttu ennen päätöksen tekemistä 124 tapauksessa. Keski-Suomen ELY-keskus on rahoittanut vuonna 2018 EAKR- hankkeita yhteensä 221 kappaletta ja 47 hakemusta on saanut kielteisen päätöksen. ESR-hankkeita on rahoitettu 288 kappaletta (ohjelmakauden alusta), joista 42 on rahoitettu vuonna 2018. ESR-hankkeista 91 hankehakemusta jouduttiin hylkäämään tai antamaan hakijalle kielteinen hankepäätös.

Keski-Suomen ELY-keskus myönsi vuonna 2018 yrityksen kehittämisavustusta EAKR-valtuudesta Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Satakunnassa, Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla yhteensä 15,2 miljoonaa euroa ja toimintaympäristön kehittämisavustusta 650 tuhatta euroa ja 102 miljoonaa euroa ESR-hankkeisiin.

EAKR -hakemukset kohdistuivat pääosin pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseen ja vähähiilisen talouden parantamiseen. Tähän myönnettiin 93 % edellä mainitusta kokonaisrahoituksesta. Yritysten toteuttamisissa

hankkeissa keskeisiä teemoja ovat olleet kasvu ja kansainvälistyminen, digitaalisuus (mm. investoinnit uudistumiseen) sekä tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Vähähiilisuuden osuus oli vuonna 2018 myönnetystä yritysrahoituksesta Länsi-Suomessa 38 %. Satakunnassa järjestettiin keväällä ns. Siltasopimukseen liittyvä haku, jossa oli alueellisena valintaperusteena maakunnan robotiikkatoimialan edelleen vahvistaminen.

EAKR:n tavoitteena on yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyyn parantaminen sekä yritystoiminnan uusiutuminen. Yrityksille myönnetystä rahoituksesta jo yli puolet (54,2 %) kohdistui muihin toimenpiteisiin kuin investointeihin. Hankkeissa lisääntyi myös uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä uudet teknologiset ratkaisut kuten tekoälyn sekä alustatalouden hyödyntäminen. Teollisen uudistumisen saralla on esimerkiksi 3D-muovi- ja metallitulostuksella sekä laserteknologialla kehitetty uusia tehokkaampia tuotantomenetelmiä. Tuella on voitu nostaa hankkeiden laatua ja haasteellisuutta sekä nopeuttaa kehittämistöiden toteutusta. Yritysten kansainvälistymisen edistäminen on ollut myös keskeinen tavoite. Rahoitettujen hankkeiden kohdalla liikevaihdon kasvutavoitteesta lähes 70 % arvioidaan tulevan viennin kasvusta mitä voidaan pitää merkittävänä.

ESR-haussa kaikki toimintalinjat ja erityistavoitteet (toimintalinja 3: työllisyys ja työvoiman liikkuvuus, toimintalinja 4: koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen sekä toimintalinja 5: sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta) olivat mukana. ESR-haussa toimintalinjojen 3 ja 5 hankkeita rahoitettiin eniten. Haussa painotettiin mitattavien tulosten tuottamista ja hankehakemusten odotettiin olevan konkreettisia ja tarvelähtöisiä. Länsi-Suomen alueellinen ESR-rahoitus jakautuu maakuntakohtaisiin kehyksiin ja niiden painotuksiin.

- Etelä-Pohjanmaalla kannustettiin hanketoimijoita valmistelemaan erityisesti työntekijöiden osaamisen ja yritysten rekrytointitarpeiden osuvuuden parantamiseen tähtääviä hankkeita
- Pirkanmaalla toivottiin hankkeita ammatillisen koulutuksen reformin tukemiseen, koulutuksen työelämävastaavuuden parantamiseen organisaatiouudistuksissa, opintojen jälkeiseen työelämään suuntautumiseen ja jatkokoulutukseen, toimialojen uudistumiseen ja kehityksen tukemiseen sekä yritysten rekrytointitarpeiden ja osaamisen parempaan osuvuuteen
- Keski-Suomessa toivottiin hankkeita, joissa pilotoituilla uudentyyppisillä ratkaisulla on mahdollista parantaa alueen työvoiman saatavuutta sekä vastata paremmin yritysten rekrytointi- ja osaamistarpeisiin; Keski-Suomessa maakunnan rahoituskehiksestä noin 36 % kohdentuu Saarijärvi-Viitasaaren seudulle
- Pohjanmaalla hakijoita kannustettiin valmistelemaan hankkeita alueen työvoiman saatavuuteen ja yritysten osaamistarpeiden vastaamiseen
- Satakunnassa hakijoita kannustettiin valmistelemaan hankkeita, joilla tuetaan positiiviseen rakennemuutokseen vastaamista kehittämällä toimintamalleja, joilla mahdollistetaan osaamisen lisääntyminen

Valtakunnallisessa ESR:n kansainvälisen yhteistyön hankehaussa EU-jäsenvaltiot ovat sopineet yhteisistä teemoista, joissa ESR:n koordinoitu haku järjestetään. Suomi osallistuu hakuun neljässä teemassa: Työllisyys (Employment), Nuorten työllisyys (Youth employment), Koulutus ja ammattitaito (Learning and skills), Sosiaalinen osallisuus (Social inclusion).

Liitot ja ELY-keskus tekivät rakennerrahastoviestintää yhteistyössä. ELY-keskuksen toteuttamassa rakennerrahastoviestinnässä sosiaalisen median rooli kasvoi. Rakennerrahastot.fi -sivuston, Länsi-Suomen rakennerrahastojen uutiskirjeiden ja Länsi-Suomen rakennerrahastojen Facebook-sivun lisäksi viestinnän kanavana käytettiin myös maakunnan liittojen ja ELY-keskusten omia viestintäkanavia.

Länsi-Suomessa jo perinteeksi on muodostunut kerran vuodessa järjestettävä rahoittajien ja hankkeiden toteuttajien yhteinen rakennerahastoviestinnän kehittämistapaaminen. Tällä kertaa teemoina maakuntastudioiden kesken toteutetussa tilaisuudessa olivat tulostiedotuksen hyvät käytännöt, onnistuneet yksittäiset markkinointitempaukset ja Eurooppa-päivän hyödyntäminen hankkeiden näkyvyyden lisäämisessä.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/lansi-suomen-suuralue#>

Itä-Suomi

Rakennerahasto-ohjelman toimeenpano on edennyt Itä-Suomessa hyvin ja rahoitukselle on ollut kysyntää. Koko ohjelmakauden EU:n ja valtion rahoituskehiksestä oli vuodenvaihteessa varattu noin 57 % ja hankkeita rahoitettu yhteensä 1 435 kpl (EAKR 1 053 kpl, ESR 382 kpl). Ohjelman indikaattoritulokset edistyivät tavoitteiden mukaisesti ja vähähiilisten hankkeiden 25 %:n tavoitetaso on ylitetty (Etelä-Savo 23 %, Pohjois-Karjala 33 % ja Pohjois-Savo 29 %).

Itä-Suomessa on jatkettu vuoden 2018 aikana laajaa ja systemaattista aktivointityötä rakennerahasto-ohjelman täysipainoiseksi toteuttamiseksi. Aktivoinnissa tehtiin viranomaisyhteistyötä ja eri ohjelmien välistä yhteistyötä hyödynnettiin asiakaskontakteissa. Viestintää lisättiin sekä sosiaalisessa mediassa että perinteisessä printtimediassa. Rakennerahasto-ohjelman sekä muiden rahoitusvälineiden hyödyntämisestä tiedotettiin potentiaalisille hakijoille ja panostettiin hakijoiden neuvontaan mm. infotilaisuuksien avulla. Aktivointityön ansiosta hankkeiden koko on kasvanut ja laatu parantunut.

Vuosi 2018 oli Itä-Suomessa ennätysvilkas yritysrahoituksen kysynnän ja myönnön suhteen. ELY-keskus sijoitti Itä-Suomen yritysten kehittämiseen EAKR-varoja noin 42 miljoonaa euroa. Rahoituksella arvioidaan myötävaikutettavan noin 132 miljoonan euron kehittämisinvestointien käynnistymiseen, 294 miljoonan euron uuden liikevaihdon syntymiseen sekä noin 805 uuden työpaikan luomiseen. Lisäksi rahoituksella arvioidaan saatavan noin 140 miljoonan euron lisäys vientiin.

ESR-rahoitusta on kohdennettu avautuneiden työpaikkojen täyttämisen vauhdittamiseen ja työvoiman saatavuuden turvaamiseen. Monin paikoin Itä-Suomessa on tilanne, jossa korkealla pysyvä työttömyys yhdessä kasvavien rekrytointiongelmien kanssa haastaa toteuttamaan uusia ratkaisuja työn tekemisen ja työllistymisen edistämiseksi. Rahoitus on kohdennettu myös kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien palvelujen ja työllistymisen edistämiseen. Haasteena on saavuttaa hankkeilla nuoria, joiden työllisyyskehitys on ollut muuta työllisyyskehitystä heikompaa.

Maakuntaliittojen EAKR-kehittämishankerahoituksessa korostui erityistavoite 4.1 (Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen) ja toimenpiteissä maakuntien älykkään erikoistumisen strategian mukaisen tutkimuksen ja pilotoinnin edistäminen.

Etelä-Savon maakuntaliitto myönsi vuoden 2018 aikana rahoitusta 20:lle EAKR-hankkeelle, joissa tuen osuus oli noin 5 miljoonaa euroa. Hankkeilla edistettiin Etelä-Savon älykkään erikoistumisen kärkiä, metsäbiomassan uusia tuotteita ja tuotantoprosesseja, puhtaan veden teknologioita ja konsepteja, sekä ruokaketjun puhtautta ja turvallisuutta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle jätettiin 23 EAKR-hakemusta, joista myönteisen päätöksen sai 13 hanketta ja tukea myönnettiin 3 miljoonaa euroa. Hankkeilla edistettiin muun muassa tulevaisuuden oppimisympäristöjen kehittämistä, yritysten tarpeisiin suunnatun fotonikan koulutuksen kehittämistä, alueen pk-yritysten ulkomaanviennin kehittämistä, virtuaali- ja lisätyn todellisuuden hyödyntämisen kehittämistä yritysten ja opetuksen tarpeisiin sekä biotalousalan resurssiälykkäiden biomateriaalien kehityspalveluiden kehittämistä.

Pohjois-Savon liitto myönsi kehittämis- ja investointihankkeille tukea yhteensä 43 hankkeelle 15,6 miljoonaa euroa (kokonaiskustannukset 23,1 milj. euroa) vuonna 2018. Tuki kohdistettiin pääosin Pohjois-Savon kehittämisen kärkialoille, joilla vaikuttavuus ja mahdollisuudet edistää maakunnan yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä nähdään suurimmiksi. Rahoitetut toimenpiteet luovat parempia edellytyksiä pk-yritystoiminnan kehittymiselle ja kasvulle.

Itä-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien (MYR) ja niiden sihteeristöjen kokouksissa käsiteltiin rakennerahasto-ohjelman toteutumista ja vaikuttavuutta hanke-esittelyjen ja kehittämiskokonaisuuksien kautta. MYRreille esiteltiin ajankohtaistarkastuksia maakunta- ja sote-uudistukseen, maaseutuohjelman toteutumiseen sekä EU:n koheesiopolitiikan 2020+ valmisteluun. Itä-Suomen MYRreille elokuussa Punkaharjulla järjestettyyn Maakuntien yhteistyöryhmien tulevaisuus 2020+ -tilaisuuteen osallistui n. 70 henkilöä.

MYRrien kokoukset:

Etelä-Savo: MYR kokoontui neljä ja sihteeristö 11 kertaa. MYR ja sihteeristö käsitelivät yhteensä 75 hankehakemusta, joista 67 sai myönteisen rahoituspäätöksen.

Pohjois-Karjala: MYR kokoontui viisi ja sihteeristö 13 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin 39 hankehakemusta, joista rahoitusta puollettiin 36 hankkeelle.

Pohjois-Savo: MYR kokoontui kahdeksan ja sihteeristö 10 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin 101 hankehakemusta, joista 98 sai myönteisen rahoituspäätöksen.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue#>

Pohjois-Suomi

EAKR-rahoituksen osalta Pohjois-Suomessa toteutettiin vuonna 2018 kaksi hakukierrosta, yksi keväällä ja yksi syksyllä. Maakunnan liittojen myöntämässä rahoituksessa tärkeimpänä kohderyhmänä TL 1 hankkeissa ovat olleet uudet yritykset, jotka tähtäävät innovaatiotoiminnan kautta vientiin ja uusien tuotteiden kehittämiseen markkinoille. Toimenpiteissä on ollut tavoitteena myös yritysten alkuvaiheen kehittämisen nopeuttaminen sekä matkailutoimialan kehityksen kiihdyttäminen. Kohderyhminä on ollut paljon vientitoimintaa harjoittavia yrityksiä ja yrityksiä, jotka tähtäävät uuden tuotteen perustamiseen markkinoille sekä yrityksiä, jotka aloittavat TKI-toiminnan tai yhteistyön TKI-toimintaa tekevien organisaatioiden kanssa. TL 2 hankkeet ovat keskittyneet koulutus- ja tutkimusympäristöjen sekä uusien toimintamallien kehittämiseen, rahoitusta on kohdistettu erityisesti älykkään erikoistumisen strategioiden toteuttamiseen mm. ICT, metalli ja puualan innovaatiohankkeiden kautta.

Yritysrahoituksessa on ollut jatkuva haku. Yrityksen kehittämisavustusta myönnettiin Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla yhteensä 30,2 milj. euroa ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta 1,9 milj. euroa. Myönteisiä päätöksiä tehtiin yhteensä 209 kappaletta. Rahoituksella mahdollistetaan lähes 100 miljoonan euron investointi- ja kehittämishankkeiden toteutus Pohjois-Suomessa.

Keski-Pohjanmaan metallialan yhä kasvavaan työvoimapulaan on vastattu rakennerahasto-ohjelmassa Ammattikampus -hankkeella, jossa on uudistettu ja nykyaikaistettu kone-, metallitekniikan- ja rakennusalan oppimisympäristöä em. alojen vetovoimaisuuden lisäämiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Keski-Pohjanmaan TL1-rahoitus on suunnattu koko ohjelmakauden ajan pääasiassa ELY-keskuksen kautta rahoitettaviin yritystukiin. Keski-Pohjanmaan liiton rahoittamana oli vuonna 2018 käynnissä 5 hanketta, joissa keskityttiin yritysten kasvun, kansainvälistymisvalmiuksien ja yhteisrytittävyyden edistämiseen, uuden teknologiasiirtopalvelukonseptin jalkauttamiseen pk-yrityksiin, sekä matkailualan yritysten toimintaympäristön kehittämiseen. Loppuvuoden 2017 haussa toimintalinjalla 1 painotettiin

erityisesti pk-yritystoimintaa tukevia liikennepalveluiden digitaalisia ratkaisuja, ja mm. tähän liittyen käynnistyi Kyytiin2 –hanke, joka tähtää tavara- ja henkilöliikenteen yhdistelyyn yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyönä. Vuoden 2018 lopulla avatussa EAKR -haussa on painotettu erityisesti vähähiilisyttä ja energia- ja materiaalitehokkuutta edistäviä hankkeita. Uutta liiketoimintaa ja uusia kaupallisia tuotteita tavoitellaan etenkin alueen omien luonnonvarojen ja alueella syntyvien erilaisten sivuvirtojen hyödyntämisen kautta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto satoi TL1:llä 5,7 milj. euroa. Tällä etupainotteisuudella pyritään siihen, että hankkeet voivat loppua harkitusti ilman ohjelmakauden loppumisesta johtuvia aikapaineita. Toimintalinjaan 1 saapui Pohjois-Pohjanmaan liittoon 21 hakemusta, joista hyväksyttiin 7 kpl. Ohjelman toteuttamisessa ei Pohjois-Pohjanmaan liitolla ollut mainittavia ongelmia.

Toimintalinjalla 2 Lapin liitossa tuettaviksi hyväksyttiin 18 hanketta (tuki 5,0 milj. euroa), Kainuussa 11 hanketta (tuki 2,9 milj. euroa), Pohjois-Pohjanmaalla 23 hanketta.

Lapissa erityistavoitteessa 4.1 on tuettu erityisesti yliopiston, ammattikorkeakoulun ja tutkimuslaitosten kehittämis- ja investointihankkeita maakunnan elinkeinollisten tarpeiden ja kansainvälistymisvalmiuksien edistämiseksi. Erityistavoitteen 5.1 tuki on kohdistunut matkailun kehittämiseen ja erityistavoitteen 3.2 tuki maakunnalle tärkeiden toimialojen sekä niihin liittyvän koulutus- ja tki-toiminnan vähähiilisyyden edistämiseen.

Keski-Pohjanmaalla hanketoiminta painottui erityisesti alueen älykkään erikoistumisen kärkien (kemiantalouden-mineraalitalouden) eteenpäinviemiseen. Alueelle on Saostus -hankekokonaisuuden kautta rakennettu uusi ainutlaatuinen tutkimus- ja oppimisympäristö kemiallisten saostusilmiöiden tutkimiseen. Toisena merkittävänä kokonaisuutena Keski-Pohjanmaalla on ollut digitalisaation mahdollisuuksien laaja-alainen hyödyntäminen ja jalkauttaminen niin alueen yrityksiin kuin julkisen sektorin toimintatapoihin.

Esimerkkeinä Woodpolis 2020-hanke ja Kantolan puutuoteteollisuusalue ja -klusteri Kuhmossa (liikevaihto tällä hetkellä noin 100 miljoonaa euroa ja työpaikkoja noin 250 ja tavoitteena 2020 mennessä uusia työpaikkoja 50–70, liikevaihdon kasvu 70-100 miljoonaa euroa)

Euroopan sosiaalirahastossa (ESR) järjestettiin Pohjois-Suomen suuralueella vuoden 2018 aikana kaksi alueellista ja yksi kansainvälisen yhteistyön hankehaku. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus järjesti kaksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toimenpidekokonaisuuksiin kohdistuvaa hakukierosta. Sekä alueosioon että valtakunnalliseen osioon saatiin runsaasti hakemuksia, joskin hakemusten määrissä on alueellista ja erityistavoitekohtaista vaihtelua.

Pohjois-Suomen suuralueella myönnettiin toimintavuoden aikana yhteensä noin 26,5 milj. euroa ESR:n ja valtion rahoitusta eri organisaatioiden toteuttamille kehittämishankkeille. Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kainuun alueosioista käynnistyi yhteensä 75 uutta hanketta, joista viidessä hankkeessa on rahoitusta kansainväliseen yhteistyöhön. Rahoituksesta 14,3 milj.€ kohdentuu Pohjois-Pohjanmaalle, 6 milj. euroa Lappiin ja 3,7 milj. euroa Kainuuseen sekä Keski-Pohjanmaalle 2,5 milj. euroa. Lisäksi rahoitettiin 34 uutta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtakunnallista ESR –hanketta, joihin kohdennettiin yhteensä 17,7 milj. euroa. Myös näistä hankkeista osa kohdentui Pohjois-Suomeen.

Tällä ohjelmakaudella (vuosina 2014-2018) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittamiin ESR-hankkeisiin on osallistunut jo yhteensä noin 70 000 henkilöä, joista suuri osa on työttömiä tai työelämän ulkopuolella olevia henkilöitä. Hankkeiden kehittämistoiminnassa on ollut mukana yli 7 000 mikro- ja pk-yritystä. Hanketoteuttajien joukko on monipuolinen: kunnat, oppilaitokset, kansalaisjärjestöt, yritykset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat keskeisiä toimijoita, jotka toteuttavat ESR- kehittämistoimintaa alueillaan.

Toimintapoliittiset haasteet, joihin Pohjois-Suomessa on vaikutettu rakennerahastojen rahoituksella, liittyvät mm. yritystoiminnan kasvuun ja kilpailukykyyn, osaavan työvoiman saatavuuteen sekä yritysten kyvykkyyteen hyödyntää kasvun aikaansaamiseksi uusia digitaalisuutta hyödyntäviä liiketoiminta- ja ansaintamalleja ja niiden edellyttämiä aineettomia ja aineellisia investointeja. Toimenpiteitä kohdennetaan myös tutkimusperusteisen tiedon sekä soveltavan osaamisen yhdistämiseen, maakuntien elinkeinojen kehittämiseen sekä pk-yritysten T&K&I-tarpeisiin.

Työvoiman osaamisen uudistamisen lisäksi alueella tarvitaan työvoimatarjonnan kasvattamista hillitsemällä poismuuttoa, ennen aikaista työelämästä poistumista ja kasvavaa työperäistä maahanmuuttoa. Alueella tarvitaan vetovoimaisia työ- ja opiskeluympäristöjä. Uudet työn ja sen tekemisen muodot tarvitsevat uusiutumiskykyisiä tekijöitä ja yrittäjiä. Työn ja työvoiman liikkumisen mahdollistaminen luovat alueella jo nyt kasvua. Digitalisoituva ja kansainvälistyvä työelämä tarvitsee liiketoimintaosaamisen, johtamisen, myynnin ja markkinoinnin osaamista. Pk-yritykset tarvitsevat osaamisen kehittämistä hyödyntääkseen digitalisaation mahdollisuuksia paremmin liiketoiminnassaan.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue#>

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilla sitä vastoin rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia on yhdeksän, toimintalinjalla 4 näitä on kuusi ja toimintalinjalla 5 vastaavasti kolme toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistetään rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidetään tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla on eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostavat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla voi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitetään mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisätään työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta sekä selvitetään mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyritään pysyvän muutoksen aikaan saamiseen toimintatavoissa ja kehittämisrakenteissa.

Valtakunnallisella toiminnalla edistetään työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioidaan niin kotimaassa kuin ulkomaillaakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat täsmätarpeet. Toiminnalla edistetään myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisältää EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita ja tulevia kasvupalveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnetään muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellyttää TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista, jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemää työvoimaa kehitetään valtakunnallisia toimintamalleja luomalla,

jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia. Työelämälähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan erityisesti kasvu- ja rakennemuutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitetään nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista on toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä on edistää heikossa työmarkkina-asetmassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa. Haasteellisessa työmarkkina-asetmassa olevien yksi ryhmä ovat maahanmuuttajat, joiden kotouttamista edistetään hanketoiminnalla. Hankkeissa edistetään niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osaamista ja monitoimijaisten verkostojen kehittämistä. Samoin edistetään valtakunnallisen kotoutumisen palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistävät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisätään syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poikkihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistetään viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistetaan ja kehitetään erilaisia tukitoimia. Mm. lukioiden työelämäyhteistyölle määritellään valtakunnalliset periaatteet ja tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista uudistamista ja kuntoutuksen palvelujärjestelmän arviointia. Kohderyhmät ovat hyvin monipuolisia mm. vammaisia, vankeja, asunnottomia tai vähemmistöihin kuuluvia kuten romaneja tai saamelaisia ja muita, jotka saattavat kohdata syrjintää ja ennakkoluuloja.

Työelämä 2020- ohjelman tavoitteita edistetään työelämän kehittämisen verkostoissa. Hankkeilla parannetaan mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöön ottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voidaan tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnetään mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudelleen sekä kuntouttamalla.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan, jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävät energiaratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes (nykyinen Business Finland) oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehiksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Uusia myöntöpäätöksiä ei sen jälkeen ole enää tehty, sillä osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehiksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/valtakunnalliset-teemat/etusivu#>

